

Національний
банк України

Проміжна скорочена консолідована фінансова звітність

за період, що закінчився 30 вересня 2023 року

Зміст

ПРОМІЖНА СКОРОЧЕНА КОНСОЛІДОВАНА ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ:

Проміжний скорочений консолідований звіт про фінансовий стан	4
Проміжний скорочений консолідований звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід	5
Проміжний скорочений консолідований звіт про зміни у власному капіталі	6
Проміжний скорочений консолідований звіт про рух грошових коштів	7
Примітки до проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності	8
Розділ I. Основа складання фінансової звітності	8
1. Основна діяльність	8
2. Основи облікової політики та складання звітності	9
3. Вплив економічної ситуації на фінансовий стан і результати діяльності Національного банку	11
Розділ II.I. Фінансові інструменти	13
4. Подання фінансових інструментів за категоріями оцінки	13
Розділ II.II. Фінансові активи та зобов'язання	14
5. Кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах	14
6. Цінні папери нерезидентів	15
7. Операції з МВФ	19
7.1. Авуари в СПЗ	19
7.2. Внески в рахунок квоти МВФ	20
7.3. Зобов'язання перед МВФ	20
8. Цінні папери України	21
9. Кредити банкам та іншим позичальникам	23
10. Кошти банків	24
11. Кошти державних та інших установ	25
12. Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	26
13. Грошові кошти та їх еквіваленти	27
Розділ II.III. Фінансові результати за фінансовими інструментами	28
14. Процентні доходи та витрати	28
15. Результати від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	29
16. Результати від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	29
17. Прибутки/(збитки) від відновлення/(зменшення) корисності фінансових та нефінансових активів	30
Розділ II.IV. Справедлива вартість фінансових активів та зобов'язань	31
18. Справедлива вартість фінансових активів та зобов'язань	31
Розділ III. Управління капіталом	35
19. Управління капіталом	35
20. Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до Державного бюджету України	36

Розділ IV. Витрати, пов'язані із забезпеченням діяльності Національного банку	37
21. Витрати на утримання персоналу	37
22. Адміністративно-господарські та інші витрати	38
Розділ V. Інші примітки.....	39
23. Операції зі зв'язаними сторонами	39
24. Поточні та непоточні активи і зобов'язання	41
25. Події після звітної дати	42
26. Уведення нових та змінених стандартів і тлумачень фінансової звітності	43

Проміжний скорочений консолідований звіт про фінансовий стан

	Примітка	На 30 вересня 2023 року	На 31 грудня 2022 року
(у мільйонах гривень)			
Активи			
Кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах	5	400 618	241 504
Цінні папери нерезидентів	6	991 536	695 506
Авуари в СПЗ	7.1	10 717	62 174
Монетарне золото		54 277	52 272
Цінні папери України	8	737 577	757 040
Кредити банкам та іншим позичальникам	9	7 328	40 781
Внутрішній державний борг		1 425	1 444
Внески в рахунок квоти МВФ	7.2	96 741	97 908
Основні засоби та нематеріальні активи		4 039	4 117
Інші активи		6 471	5 882
Усього активів		2 310 729	1 958 628
Зобов'язання			
Банкноти та монети в обігу		727 125	715 330
Кошти банків	10	206 761	86 870
Кошти державних та інших установ	11	285 851	53 024
Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до Державного бюджету України	20	–	71 868
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком України	12	514 464	457 464
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	7.3	90 294	141 279
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	7.3	96 730	97 897
Інші зобов'язання		3 745	6 695
Усього зобов'язань		1 924 970	1 630 427
Власний капітал			
Статутний капітал	19	100	100
Загальні резерви та нерозподілений прибуток	19	160 555	99 712
Резерви переоцінки активів і зобов'язань	19	225 059	228 346
Усього власного капіталу		385 714	328 158
Неконтрольована частка		45	43
Усього капіталу		385 759	328 201
Усього пасивів		2 310 729	1 958 628

Схвалено до випуску Комітетом з управління активами та пасивами Національного банку України 23 листопада 2023 року.

Підписано 24 листопада 2023 року.

Голова

Андрій ПИШНИЙ

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Людмила СНИГУРСЬКА

Примітки, подані на сторінках 8–43, є невід'ємною частиною цієї проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності.

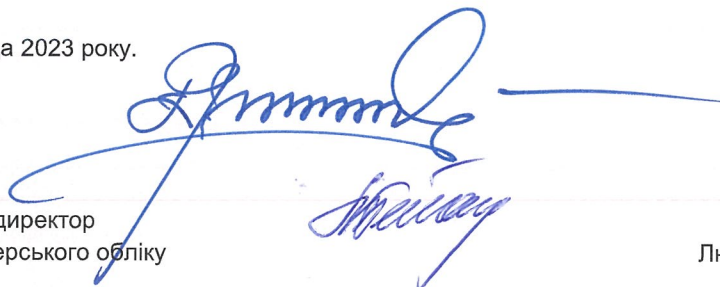
Проміжний скорочений консолідований звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід

	Примітка	За період, що закінчився 30 вересня 2023 року		За період, що закінчився 30 вересня 2022 року	
		за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року
(у мільйонах гривень)					
Процентні доходи	14	29 284	98 360	31 773	72 866
Процентні витрати	14	(27 893)	(75 168)	(13 573)	(24 886)
Чистий процентний дохід до врахування прибутку від відновлення корисності		1 391	23 192	18 200	47 980
Прибуток/(збиток) від відновлення/(зменшення) корисності за процентними фінансовими активами	17	724	980	(852)	(793)
Чистий процентний дохід після врахування прибутку/збитку від відновлення/(зменшення) корисності		2 115	24 172	17 348	47 187
Комісійні доходи		164	409	140	377
Комісійні витрати		(11)	(35)	(11)	(200)
Чистий комісійний дохід		153	374	129	177
Результати від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	15	495	8 231	118 898	167 719
Результати від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	16	12 902	28 377	1 723	(4 698)
Інші доходи		623	1 456	316	672
Усього чистих доходів		16 288	62 610	138 414	211 057
Витрати на утримання персоналу	21	(754)	(2 261)	(730)	(2 352)
Витрати, пов'язані з виготовленням банкнот, монет, сувенірної та іншої продукції		(598)	(1 333)	(588)	(1 174)
Адміністративно-господарські та інші витрати	22	(430)	(1 243)	(332)	(1 074)
Вивільнення резерву забезпечення під імовірні зобов'язання		95	95	129	129
Прибуток/(збиток) від відновлення/(зменшення) корисності за іншими активами	17	–	10	(15)	(12)
Прибуток до оподаткування		14 601	57 878	136 878	206 574
Витрати з податку на прибуток дочірньої компанії		(1)	(2)	–	(1)
Прибуток за період		14 600	57 876	136 878	206 573
Інші сукупні доходи, які не підлягають перекласифікації як складові прибутків або збитків у наступних періодах:					
переоцінка банківських металів		(34)	(302)	415	541
Інші сукупні (витрати)/доходи за період		(34)	(302)	415	541
Разом сукупні доходи за період		14 566	57 574	137 293	207 114
Прибуток/(збиток) за період, що належить:					
Національному банку України		14 599	57 874	136 879	206 574
неконтрольованій частці участі		1	2	(1)	(1)
		14 600	57 876	136 878	206 573
Разом сукупні доходи/(витрати), що належать:					
Національному банку України		14 565	57 572	137 294	207 115
неконтрольованій частці участі		1	2	(1)	(1)
		14 566	57 574	137 293	207 114

Схвалено до випуску Комітетом з управління активами та пасивами Національного банку України 23 листопада 2023 року.

Підписано 24 листопада 2023 року.

Голова

Андрій ПИШНИЙ

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Людмила ШИГУРСЬКА

Примітки, подані на сторінках 8–43, є невід'ємною частиною цієї проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності.

Проміжний скорочений консолідований звіт про зміни у власному капіталі

	Статутний капітал	Загальні резерви та нерозподілений прибуток	Резерв переоцінки активів і зобов'язань	Усього власного капіталу	Неконтрольована частка участі	Усього капіталу
(у мільйонах гривень)						
Залишок на 01 січня 2022 року	100	80 530	86 247	166 877	44	166 921
Усього сукупних доходів за дев'ять місяців 2022 року	–	206 574	541	207 115	(1)	207 114
Реалізований результат переоцінки за банківськими металами, що вибули	–	56	(56)	–	–	–
Реалізований результат переоцінки за цінними паперами та деривативами, що вибули	–	778	(778)	–	–	–
Залишок на 30 вересня 2022 року	100	287 938	85 954	373 992	43	374 035
Залишок на 01 січня 2023 року	100	99 712	228 346	328 158	43	328 201
Усього сукупних доходів за дев'ять місяців 2023 року	–	57 874	(302)	57 572	2	57 574
Результат від передавання активів		(16)		(16)		(16)
Реалізований результат переоцінки за банківськими металами, що вибули	–	65	(65)	–	–	–
Реалізований результат переоцінки за цінними паперами та деривативами, що вибули	–	2 920	(2 920)	–	–	–
Залишок на 30 вересня 2023 року	100	160 555	225 059	385 714	45	385 759

Схвалено до випуску Комітетом з управління активами та пасивами Національного банку України 23 листопада 2023 року.

Підписано 24 листопада 2023 року.

Голова

Андрій ПИШНИЙ

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Людмила ШИГУРСЬКА

Примітки, подані на сторінках 8–43, є невід'ємною частиною цієї проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності.

Проміжний скорочений консолідований звіт про рух грошових коштів

	Примітка	На 30 вересня 2023 року	На 30 вересня 2022 року
(у мільйонах гривень)			
Операційна діяльність			
Проценти отримані		103 685	36 272
Комісії отримані		410	377
Інші доходи		1 451	670
Проценти сплачені		(67 838)	(24 495)
Комісії сплачені		(35)	(36)
Інші витрати		(3 177)	(2 564)
Сплачені податки, збори і платежі		(829)	(865)
Перерахування коштів до Державного бюджету України	20	(71 868)	(18 786)
Зменшення кредитів банкам та іншим позичальникам		34 916	30 712
Погашення внутрішнього державного боргу		66	99
Збільшення коштів банків на вимогу		119 891	27 136
Збільшення коштів державних та інших установ		234 883	48 790
Зменшення/(збільшення) інших активів		405	(6 576)
Зменшення інших зобов'язань		(1 621)	(1 387)
Інший рух коштів		(337)	628
Чиста зміна грошових коштів від операційної діяльності		350 002	89 975
Інвестиційна діяльність			
Збільшення розміщених строкових депозитів у золоті		(53)	34
Чисте (збільшення)/зменшення цінних паперів нерезидентів		(269 748)	219 606
Придбання монетарного золота		–	(52)
Чисте зменшення/(збільшення) цінних паперів України		13 869	(306 980)
Інвестиції в асоційовану компанію		2	2
Придбання основних засобів та нематеріальних активів		(239)	(118)
Чиста зміна грошових коштів від інвестиційної діяльності		(256 169)	(87 508)
Фінансова діяльність			
Випуск банкнот та монет в обіг	13	11 795	49 240
Погашення зобов'язань перед МВФ	13	(49 932)	(44 361)
Розміщення депозитних сертифікатів, що емітовані Національним банком України	13	49 574	44 759
Погашення кредитів отриманих	13	–	(2 925)
Чиста зміна грошових коштів від фінансової діяльності		11 437	46 713
Вплив зміни валютних курсів		2 197	58 087
Чистий рух грошових коштів та їх еквівалентів		107 467	107 267
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок звітного періоду		298 461	178 087
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець звітного періоду	13	405 928	285 354

Схвалено до випуску Комітетом з управління активами та пасивами Національного банку України 23 листопада 2023 року.

Підписано 24 листопада 2023 року.

Голова

Андрій ПИШНИЙ

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Людмила СНИГУРСЬКА

Примітки, подані на сторінках 8–43, є невід'ємною частиною цієї проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності.

Примітки до проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності

Розділ I. Основа складання фінансової звітності

1. Основна діяльність

Національний банк України (далі – Національний банк) є центральним банком України та здійснює свою діяльність відповідно до Конституції України, Закону України “Про Національний банк України” та інших законодавчих актів України. Згідно із законодавством України основною функцією Національного банку є забезпечення стабільності грошової одиниці України. Під час виконання своєї основної функції Національний банк має виходити із пріоритетності досягнення та підтримання цінової стабільності в державі. Національний банк сприяє дотриманню стабільності банківської системи, а також додержанню сталих темпів економічного зростання та підтримує економічну політику Кабінету Міністрів України за умови, якщо це не перешкоджає досягненню цінової стабільності.

Національний банк не має на меті отримання прибутку. Фінансові результати діяльності Національного банку, а також структура його активів, зобов'язань і капіталу визначаються функціями Національного банку як особливого центрального органу державного управління.

Статутний капітал Національного банку є державною власністю.

До структури Національного банку станом на 30 вересня 2023 року і 31 грудня 2022 року входять центральний апарат та відокремлений підрозділ (Банкотно-монетний двір), які здійснюють діяльність виключно в межах завдань і функцій Національного банку, установлених Законом України “Про Національний банк України”.

Дочірньою компанією Національного банку є ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО “РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР З ОБСЛУГОВУВАННЯ ДОГОВОРІВ НА ФІНАНСОВИХ РИНКАХ” (далі – Розрахунковий центр).

Частка Національного банку в капіталі Розрахункового центру становить 83,55% станом на 30 вересня 2023 року (станом на 31 грудня 2022 року – 83,55%).

Статутний капітал Розрахункового центру на 30 вересня 2023 року і 31 грудня 2022 року становить 206,7 мільйона гривень, який складається з простих іменних акцій номінальною вартістю 1 000 гривень кожна.

Розрахунковий центр відповідно до законодавства України здійснює професійну діяльність на ринках капіталу – клірингову діяльність із визначення зобов'язань та клірингову діяльність центрального контрагента.

До функцій Розрахункового центру належать, зокрема:

здійснення/забезпечення грошових розрахунків за укладеними деривативними контрактами та правочинами щодо інструментів грошового ринку, активів, допущених до торгів на організованому товарному ринку, за умови проведення розрахунків за принципом “поставка проти оплати” та за правочинами щодо цінних паперів за умови проведення розрахунків за принципом “поставка цінних паперів проти оплати”;

реалізація прав (у тому числі отримання доходів) за активами, які внесені на відповідні рахунки Розрахункового центру для здійснення/забезпечення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо фінансових інструментів, інших активів; пред'явлення вимог за гарантіями банків;

вчинення правочинів щодо деривативних контрактів, фінансових інструментів, інших активів з метою забезпечення виконання зобов'язань.

Національний банк є засновником Корпоративного недержавного пенсійного фонду Національного банку (далі – КНПФ).

Національний банк здійснює адміністрування, управління активами та зберігання активів КНПФ.

Національний банк проаналізував наявність контролю, необхідного для консолідації відповідно до Міжнародного стандарту фінансової звітності (далі – МСФЗ) 10 “Консолідована фінансова звітність” стосовно КНПФ. Національний банк є засновником, проте не зазнає ризиків та не має права щодо змінних результатів його діяльності. Відповідно до МСФЗ 10 “Консолідована фінансова звітність” Національний банк не має контролю за КНПФ та відповідно КНПФ не було консолідовано під час складання цієї консолідованої фінансової звітності.

Інвестиції Національного банку в асоційовану компанію станом на 30 вересня 2023 року і 31 грудня 2022 року були представлені інвестиціями в статутний капітал ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА “НАЦІОНАЛЬНИЙ ДЕПОЗИТАРІЙ УКРАЇНИ” (далі – Національний депозитарій).

Національний банк, Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку та інші учасники фондового ринку є акціонерами Національного депозитарію. Згідно зі статутом Національний депозитарій провадить діяльність

із депозитарного обліку та обслуговування обліку цінних паперів і корпоративних операцій емітента на рахунках у цінних паперах клієнтів.

Станом на 30 вересня 2023 року і 31 грудня 2022 року Національний банк володів 2 580 простими іменними

акціями Національного депозитарію номінальною вартістю 10 000 гривень кожна, загальною номінальною вартістю 25,8 мільйона гривень. Частка участі Національного банку в статутному капіталі Національного депозитарію на 30 вересня 2023 року становить 25% (на 31 грудня 2022 року – 25%).

2. Основи облікової політики та складання звітності

Цей розділ містить облікову політику Національного банку, яка стосується фінансової звітності в цілому.

Проміжна скорочена консолідована фінансова звітність Національного банку складена відповідно до Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку (далі – МСБО) 34 “Проміжна фінансова звітність”, затвердженого Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Ця проміжна скорочена консолідована фінансова звітність не включає всієї інформації, необхідної для повного комплексу фінансової звітності згідно з МСФЗ, а лише окремі примітки для пояснення подій та операцій, які є суттєвими для розуміння змін у фінансовому стані та результатах діяльності Національного банку з дати останньої річної консолідованої фінансової звітності Національного банку.

Ця проміжна скорочена консолідована фінансова звітність має розглядатися разом із річною консолідованою фінансовою звітністю Національного банку станом на 31 грудня 2022 року, складеною відповідно до МСФЗ.

Ця проміжна скорочена консолідована фінансова звітність підготовлена на основі припущення, що Національний банк є організацією, здатною продовжувати свою діяльність на безперервній основі.

Упродовж дев'яти місяців 2023 року змін у цілях та політиці управління фінансовими ризиками Національного банку не було.

Офіційний курс гривні до основних іноземних валют, за якими відображені монетарні статті консолідованого звіту про фінансовий стан, та монетарного золота був таким:

	30 вересня 2023 року (у гривнях)	31 грудня 2022 року (у гривнях)
1 долар США	36,5686	36,5686
1 СПЗ	48,086841	48,667093
1 євро	38,5543	38,951
1 фунт стерлінгів	44,6503	44,0048
1 тройська унція золота	68 610,37	66 075,8

Основні оцінки та судження під час застосування принципів бухгалтерського обліку

Національний банк використовує оцінки, припущення і професійні судження, які впливають на суми активів і зобов'язань, що відображені в проміжній скороченій консолідованій фінансовій звітності. Оцінки та судження регулярно переглядаються й ґрунтуються на досвіді керівництва Національного банку та інших чинниках, включаючи майбутні події, очікування яких за наявних умов є обґрунтованими.

Найсуттєвіші оцінки та судження стосуються таких питань:

інформації про основні припущення і судження щодо майбутніх подій, що можуть спричинити суттєве коригування балансової вартості активів і зобов'язань у наступному звітному періоді;

оцінки очікуваних кредитних збитків для коштів на вимогу та строкових депозитів в іноземній валюті та монетарному золоті;

оцінки очікуваних кредитних збитків для цінних паперів, що оцінюються за амортизованою собівартістю;

оцінки очікуваних кредитних збитків для кредитів, наданих банкам та іншим позичальникам;

знецінення основних засобів та нематеріальних активів;

забезпечення під імовірні зобов'язання за пред'явленими до Національного банку судовими позовами;

операцій зі зв'язаними сторонами.

Під час складання цієї проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності застосовувалися ті самі оцінки та судження, що і під час останньої річної консолідованої фінансової звітності.

Умовні зобов'язання

Зобов'язання з капітальних вкладень

Станом на 30 вересня 2023 року Національний банк мав зобов'язання з капітальних вкладень, що стосувалися придбання, будівництва та поліпшення основних засобів і нематеріальних активів, на загальну суму 237 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2022 року – 209 мільйонів гривень).

Судові процедури

До Національного банку під час його діяльності пред'являються певні позови. Станом на 30 вересня 2023 року та 31 грудня 2022 року є судові позови, за якими Національний банк оцінює ймовірність настання можливих збитків невисокою, але керівництво Національного банку вважає, що розкриття інформації щодо таких судових справ майнового характеру може завдати шкоди Національному банку в суперечці з іншими сторонами щодо предмета позову. За такими справами існують умовні зобов'язання, забезпечення під імовірні зобов'язання не формувалося.

Станом на 30 вересня 2023 року позовів, за якими Національний банк оцінює ймовірність настання можливих збитків високою, немає. Станом на 31 грудня 2022 року Національний банк мав позови, за якими оцінював ймовірність настання можливих збитків високою та за якими визнане відповідне забезпечення на суму 94,7 мільйона гривень. У серпні 2023 року відбулося розформування забезпечення під імовірні зобов'язання у сумі 94,7 мільйона гривень внаслідок прийняття судового рішення на користь Національного банку, яке є остаточним і не підлягає оскарженню. Протягом дев'яти місяців 2022 року змін у забезпеченнях під імовірні зобов'язання не було.

Угоди своп

Станом на 30 вересня 2023 року Національний банк не мав угод своп (упродовж 2022 року Національний банк здійснював операції валютного свопу з іноземними банками з терміном виконання до одного місяця з метою управління міжнародними резервами).

Станом на 31 грудня 2022 року Національний банк мав дві угоди своп з іноземною валютою, суми активів до отримання за якими становили 1 834 мільйони гривень, а суми зобов'язань до постачання – 47,5 мільйона доларів США (1 737 мільйонів гривень за офіційним курсом на кінець року).

Станом на 30 вересня 2023 року Національний банк мав 43 угоди своп процентної ставки, загальна умовна сума за якими становила 10 176 мільйонів гривень із початковими термінами виконання за умовами угод від трьох до п'яти років, із них умовна вартість операцій строком до трьох років – 2 706 мільйонів гривень, строком до чотирьох років – 4 470 мільйонів гривень, строком до п'яти років – 3 000 мільйонів гривень. З 01 жовтня 2021 року в межах згортання антикризових заходів проведення цих операцій припинено.

Станом на 31 грудня 2022 року Національний банк мав 60 угод своп процентної ставки, загальна умовна сума за якими становила 16 981 мільйон гривень із термінами виконання за умовами угод від двох до п'яти років (із них: умовна вартість операцій строком до двох років становила 550 мільйонів гривень, строком до трьох років – 8 961 мільйон гривень, строком до чотирьох років – 4 470 мільйонів гривень, строком до п'яти років – 3 000 мільйонів гривень).

Зміни, що відбулися упродовж дев'яти місяців 2023 року в умовних зобов'язаннях з надання кредитів, наведено в примітці 9.

3. Вплив економічної ситуації на фінансовий стан і результати діяльності Національного банку

У III кварталі 2023 року тривало зростання економіки. Вагомим чинником стали вищі, ніж торік, врожаї основних культур завдяки надсприятливим погодним умовам, що зумовило як високу врожайність, так і швидкі темпи жнив. Економічному зростанню і надалі сприяла висока адаптивність бізнесу та населення до воєнних умов, про що свідчили позитивні ділові очікування підприємств та споживчі настрої домогосподарств. Вагомим чинником, що підтримував економічну активність бізнесу та населення, стала стійка ситуація в енергетиці, у тому числі завдяки імпорту електроенергії. Значний внесок у зростання реального ВВП мала м'яка фіскальна політика, що підживлювала внутрішній споживчий та інвестиційний попит. Водночас економічну активність і надалі стримували високі безпекові ризики та обмежена експортна логістика.

Пожвавлення економічної активності зумовлювало і відновлення ринку праці. Завдяки збільшенню попиту на робочу силу зростала зайнятість та поступово скорочувалося безробіття. Проте ситуація на ринку праці лишається складною: відновлення відбувається нерівномірно за секторами та регіонами через зміну структури економіки та значну внутрішню і зовнішню міграцію. Станом на кінець III кварталу 2023 року поза межами України перебувало 6,2 мільйона осіб (за оцінками ООН), а кількість внутрішньо переміщених осіб становила 3,7 мільйона (за оцінками Міжнародної організації з міграції). Доходи населення поступово зростали завдяки поживленню економіки та бюджетним витратам, зокрема, на оплату праці, грошове забезпечення військовослужбовців і соціальний захист. Проте зростання трудових доходів у приватному секторі залишається помірним.

Дефіцит зведеного бюджету і надалі залишався значним. Він перевищив 707 мільярдів гривень та 1 070 мільярдів гривень без урахування грантів у доходах у січні – вересні 2023 року. Попри поліпшення стану доходів завдяки поживленню економічної діяльності, кращому адмініструванню та поверненню оподаткування, що діяло до лютого 2022 року, значний дефіцит зумовлений високими витратами на безпеку та оборону, що становлять близько 60% усіх видатків.

Міжнародна фінансова підтримка залишається ключовим джерелом покриття дефіциту та погашення боргових зобов'язань (із початку року станом на кінець вересня отримано 32,7 мільярда доларів США). Водночас у III кварталі зберігався інтерес інвесторів до облігацій внутрішньої державної позики (далі – ОВДП) передусім завдяки привабливій доходності в реальному вимірі. Через значні обсяги боргового фінансування дефіциту бюджету державний та гарантований державою борг становив близько 80% ВВП станом на кінець вересня 2023 року (за оцінкою Національного банку).

У січні – вересні 2023 року поточний рахунок зведено з дефіцитом (5,5 мільярда доларів США) передусім через суттєве розширення від'ємного сальдо торгівлі товарами (до 20,8 мільярда доларів США з 8,6 мільярда доларів США у січні – вересні 2022 року). Скорочення експорту продукції гірничо-металургійного комплексу, зумовлене логістичними проблемами, руйнуванням виробничих потужностей та слабким попитом на європейському ринку, було ключовим чинником падіння експорту товарів (на 15,2% порівняно з відповідним періодом минулого року). Крім того, у III кварталі значно скоротився експорт продовольчих товарів: через припинення роботи “зернового коридору” та обмеження на поставки окремих продовольчих товарів з боку країн ЄС суттєво знизилися поставки зернових культур та насіння олійних. Натомість імпорт товарів зріс на 19,2% порівняно з відповідним періодом минулого року через поживлення внутрішнього попиту, зокрема на обладнання для забезпечення енергоавтономності та транспортні засоби, а також значні потреби оборонного сектору. Розширення дефіциту торгівлі послугами пригальмувало, хоча він залишався суттєвим (7,2 мільярда доларів США порівняно з 7,3 мільярда доларів США у січні – вересні 2022 року). Водночас більше розширення дефіциту поточного рахунку стримувалося значними обсягами міжнародної допомоги у формі грантів та стійкими грошовими переказами, що попри незначне скорочення залишалися важливим джерелом припливу валюти.

Суттєва фінансова підтримка міжнародних партнерів забезпечила значний приплив капіталу за фінансовим рахунком у січні – вересні 2023 року (14,9 мільярда доларів США). Також відплив капіталу з приватного сектору суттєво скоротився порівняно з відповідним періодом минулого року. У першу чергу цьому сприяло зменшення відпливу за торговими кредитами на тлі певного поліпшення логістики та курсових очікувань. У результаті сформований значний профіцит платіжного балансу дав змогу наростити резерви на 11,2 мільярда доларів США з початку року до 39,7 мільярда доларів США.

Упродовж дев'яти місяців 2023 року зростання споживчих цін стрімко сповільнилося – до 7,1% у вересні порівняно з відповідним місяцем минулого року (з 26,6% у річному вимірі у грудні 2022 року). Сповільнення інфляції зумовлювалося насамперед більшою пропозицією сирих продуктів харчування, зокрема овочів та фруктів нового врожаю, а також впливом більших врожаїв зернових та олійних на ціни продовольчих товарів. Інфляцію також стримували ефекти від фіксації окремих тарифів на житлово-комунальні послуги та поліпшення курсових та інфляційних очікувань на тлі стійкості валютного ринку, у тому числі завдяки заходам Національного банку. Водночас попри зниження тиску з боку продовольчої сировини, витрати бізнесу, пов'язані з війною,

залишалися значними. Надалі зростала вартість енергоносіїв та трудових ресурсів для підприємств.

Підтримувало тенденцію до сповільнення інфляції і запровадження Національним банком заходів із підвищення привабливості заощаджень у гривні. У результаті попит на гривневі інструменти зростає, а на іноземну валюту – скоротився. Водночас стрімке сповільнення інфляції та стійка ситуація на валютному ринку дали змогу розпочати цикл зниження облікової ставки: на 3 в.п. до 22% у липні та 2 в.п. до 20% у вересні.

У III кварталі 2023 року надалі зростала ліквідність банківської системи – середньоденні залишки коштів на коррахунках і в депозитних сертифікатах становили майже 700 мільярдів гривень (порівняно з 612 мільярдами гривень у II кварталі 2023 року). Для зв'язування ліквідності Національний банк з початку року розпочав цикл поетапного підвищення нормативів обов'язкових резервів, одночасно удосконаливши підходи до їх розрахунку. У III кварталі Національний банк урівняв нормативи обов'язкового резервування за коштами юридичних осіб за ознакою строковості. Зазначені заходи сприяли посиленню монетарної трансмісії та абсорбуванню надлишкової ліквідності банківської системи. Крім того, з метою посилення ринкових стимулів залучення банками строкових депозитів населення в національній валюті у квітні Національний банк оновив операційний дизайн монетарної політики, параметри якого скориговано у

вересні (знижено до 35% з 70% частку залишків строкових депозитів фізичних осіб, що враховується під час розрахунку ліміту вкладень банків у тримісячні депозитні сертифікати).

Міжнародна рейтингова агенція “Fitch Ratings” підтвердила для України довгостроковий рейтинг дефолту в іноземній валюті на рівні “CC” 20 січня 2023 року та 23 червня 2023 року. Водночас агенція “Moody's” знизила 10 лютого 2023 року довгострокові рейтинги України в іноземній і національній валютах і рейтинги пріоритетного незабезпеченого боргу в іноземній валюті до “Ca” з “Caa3” і змінила прогноз із негативного на стабільний. Міжнародна рейтингова агенція “Standard & Poor's” 10 березня 2023 року підтвердила для України довгостроковий рейтинг дефолту в іноземній валюті на рівні “CCC+”, знизила його 06 квітня 2023 року до рівня “CCC”, змінивши при цьому прогноз зі “стабільного” на “негативний”, а 08 вересня 2023 року підтвердила рейтинг на цьому ж рівні “CCC”.

Надалі широкомасштабна військова агресія російської федерації та реалізація пов'язаних з цим ризиків може мати вплив на результати діяльності та фінансовий стан Національного банку, який на сьогодні не може бути визначено. Керівництво Національного банку ретельно стежить за поточним станом розвитку подій і вживає необхідних заходів для послаблення впливу негативних чинників.

Розділ II.1. Фінансові інструменти

4. Подання фінансових інструментів за категоріями оцінки

Операції з фінансовими інструментами

Національний банк класифікує всі фінансові активи в категорії за справедливою вартістю через прибуток або збиток та амортизованою собівартістю відповідно до визначених моделей управління фінансовими активами та характеристик грошових потоків. Національний банк не класифікує жодних активів у категорію за справедливою вартістю через прибуток або збиток з метою усунення або

значного зменшення невідповідності в обліку. Національний банк не класифікує жодних активів у категорію за справедливою вартістю через інший сукупний дохід.

Усі фінансові зобов'язання Національного банку (крім похідних фінансових інструментів) оцінюються за амортизованою собівартістю.

Станом на 30 вересня 2023 року фінансові активи розподілялися за категоріями оцінки таким чином:

	Активи за справедливою вартістю через прибуток або збиток	Активи за амортизованою собівартістю	Усього
(у мільйонах гривень)			
Фінансові активи			
Кошти та депозити в іноземній валюті	–	395 457	395 457
Цінні папери нерезидентів	991 536	–	991 536
Авуари в СПЗ	–	10 717	10 717
Цінні папери України	726	736 851	737 577
Кредити банкам та іншим позичальникам	–	7 328	7 328
Внутрішній державний борг	–	1 425	1 425
Внески в рахунок квоти МВФ	–	96 741	96 741
Інші фінансові активи	5	313	318
Усього фінансових активів	992 267	1 248 832	2 241 099

Станом на 31 грудня 2022 року фінансові активи розподілялися за категоріями оцінки таким чином:

	Активи за справедливою вартістю через прибуток або збиток	Активи за амортизованою собівартістю	Усього
(у мільйонах гривень)			
Фінансові активи			
Кошти та депозити в іноземній валюті	–	236 534	236 534
Цінні папери нерезидентів	695 506	–	695 506
Авуари в СПЗ	–	62 174	62 174
Цінні папери України	460	756 580	757 040
Кредити банкам та іншим позичальникам	–	40 781	40 781
Внутрішній державний борг	–	1 444	1 444
Внески в рахунок квоти МВФ	–	97 908	97 908
Інші фінансові активи	5	81	86
Усього фінансових активів	695 971	1 195 502	1 891 473

Розділ II.ІІ. Фінансові активи та зобов'язання

5. Кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах

	На 30 вересня 2023 року	На 31 грудня 2022 року
	(у мільйонах гривень)	
Фінансові активи за амортизованою собівартістю		
Готівкова іноземна валюта	39 411	39 474
Кошти на вимогу	345 596	197 060
Строкові депозити в іноземній валюті	10 450	–
Усього фінансових активів за амортизованою собівартістю	395 457	236 534
Нефінансові активи		
Строкові депозити у золоті	5 161	4 970
Усього нефінансових активів	5 161	4 970
Усього коштів та депозитів в іноземній валюті та банківських металах	400 618	241 504

Станом на 30 вересня 2023 року та 31 грудня 2022 року всі кошти та депозити в іноземній валюті не забезпечуються заставою.

Станом на 30 вересня 2023 року валова балансова вартість за коштами на вимогу становила 345 596 мільйонів гривень і змінилася протягом дев'яти місяців 2023 року переважно за рахунок збільшення залишків на кореспондентських рахунках у банках-нерезидентах (станом на 31 грудня 2022 року – 197 060 мільйонів гривень).

Протягом дев'яти місяців 2023 та 2022 року кошти на вимогу перебували на стадії 1 для оцінки очікуваних кредитних збитків. Резерви під очікувані кредитні збитки за коштами на вимогу протягом дев'яти місяців 2023 та 2022 року не формувалися.

Станом на 30 вересня 2023 року валова балансова вартість за строковими депозитами в іноземній валюті становила 10 450 мільйонів гривень, резерв під очікувані кредитні збитки не формувався (станом на 31 грудня 2022 року Національний банк не мав розміщених строкових депозитів в іноземній валюті).

Протягом дев'яти місяців 2023 та 2022 року строкові депозити в іноземній валюті перебували на стадії 1 для оцінки очікуваних кредитних збитків.

Для цілей консолідованого звіту про рух грошових коштів грошові потоки від строкових депозитів у золоті класифікуються як інвестиційна діяльність.

Інформація щодо класифікації коштів та депозитів в іноземній валюті та банківських металах на поточні та непоточні наведена в примітці 24.

6. Цінні папери нерезидентів

Станом на 30 вересня 2023 року цінні папери нерезидентів подані таким чином:

	Державні облігації	Цінні папери міжнародних агенцій, банків та інших емітентів	Усього
(у мільйонах гривень)			
Цінні папери нерезидентів за справедливою вартістю через прибутки або збитки			
Боргові цінні папери в розрізі емітентів:			
цінні папери емітентів США:			
номіновані в доларах США	891 372	921	892 293
цінні папери емітентів держав ЄС:			
номіновані в доларах США	249	68 117	68 366
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	–	5 293	5 293
номіновані в австралійських доларах	–	766	766
цінні папери інших емітентів:			
номіновані в доларах США	1 694	11 765	13 459
номіновані в австралійських доларах	394	–	394
номіновані в юанях Женьміньбі	–	8 753	8 753
номіновані в японських снах	367	1 221	1 588
Усього боргових цінних паперів	894 076	96 836	990 912
Інструменти капіталу:			
акції Чорноморського банку торгівлі та розвитку	–	624	624
Усього інструментів капіталу	–	624	624
Усього цінних паперів нерезидентів за справедливою вартістю через прибутки або збитки	894 076	97 460	991 536

Цінні папери міжнародних агенцій, банків та інших емітентів уключають боргові цінні папери, випущені іноземними центральними та інвестиційними банками, міжнародними агенціями та іншими емітентами.

Інформація щодо класифікації цінних паперів нерезидентів на поточні та непоточні наведена в примітці 24.

Станом на 31 грудня 2022 року цінні папери нерезидентів подані таким чином:

	Державні облигації	Цінні папери міжнародних агенцій, банків та інших емітентів	Усього
(у мільйонах гривень)			
Цінні папери нерезидентів за справедливою вартістю через прибутки або збитки			
Боргові цінні папери в розрізі емітентів:			
цінні папери емітентів США:			
номіновані в доларах США	583 952	–	583 952
цінні папери емітентів держав ЄС:			
номіновані в доларах США	946	22 302	23 248
номіновані в євро	–	975	975
цінні папери інших емітентів:			
номіновані в доларах США	–	55 652	55 652
номіновані в євро	–	9 701	9 701
номіновані в австралійських доларах	797	408	1 205
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	3 664	1 532	5 196
номіновані в юанях Женьміньюбі	–	10 456	10 456
номіновані в японських єнах	409	4 088	4 497
Усього боргових цінних паперів	589 768	105 114	694 882
Інструменти капіталу:			
акції Чорноморського банку торгівлі та розвитку	–	624	624
Усього інструментів капіталу	–	624	624
Усього цінних паперів нерезидентів за справедливою вартістю через прибутки або збитки	589 768	105 738	695 506

Інформацію про номінальну вартість, купон та строки погашення боргових цінних паперів нерезидентів станом на 30 вересня 2023 року зазначено в таблиці нижче:

	Загальна номінальна вартість в іноземній валюті, у мільйонах	Загальна номінальна вартість у гривневому еквіваленті, у мільйонах гривень	Розмір купона, % річних	Періодичність сплати купона	Строки погашення
Боргові цінні папери за справедливою вартістю із відображенням переоцінки в прибутках чи збитках у розрізі емітентів					
Державні облигації:					
цінні папери емітентів США:					
номіновані в доларах США	24 711	903 647	0–5,50526	Щокварталу, кожні 6 місяців, без сплати купона	Від 2 днів до 1,8 року
цінні папери емітентів держав ЄС:					
номіновані в доларах США	7	256	0	Без сплати купона	5,7 місяця
цінні папери інших емітентів:					
номіновані в доларах США	47	1 700	0,25–3,35	Кожні 6 місяців	Від 1,1 місяця до 7,6 місяця
номіновані в австралійських доларах	17	393	2,75	Кожні 6 місяців	6,8 місяця
номіновані в японських єнах	1 500	367	0,02	Кожні 6 місяців	1,7 року
Облігації міжнародних агенцій, банків та інших емітентів:					
цінні папери емітентів держав США:					
номіновані в доларах США	25	914	5,3–5,64	Кожні 6 місяців	Від 5,3 місяця до 11,7 місяця
цінні папери емітентів держав ЄС:					
номіновані в доларах США	1 933	70 683	0–5,59586	Щокварталу, кожні 6 місяців, один раз на рік, без сплати купона	Від 1,4 місяця до 1 року
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	120	5 358	0	Без сплати купона	Від 12 днів до 4,4 місяця
номіновані в австралійських доларах	34	783	0	Без сплати купона	Від 4,3 місяця до 8,7 місяця
цінні папери інших емітентів:					
номіновані в доларах США	321	11 728	0,25–6,50504	Щокварталу, кожні 6 місяців, один раз на рік	Від 6 днів до 1,6 року
номіновані в юанях Женьміньбі	1 750	8 762	0–3,4	Кожні 6 місяців, один раз на рік, без сплати купона	Від 19 днів до 1,9 року
номіновані в японських єнах	5 000	1 225	0,295	Кожні 6 місяців	1,1 року

Інформацію про номінальну вартість, купон та строки погашення боргових цінних паперів нерезидентів станом на 31 грудня 2022 року зазначено в таблиці нижче:

	Загальна номінальна вартість в іноземній валюті, у мільйонах	Загальна номінальна вартість у гривневому еквіваленті, у мільйонах гривень	Розмір купона, % річних	Періодичність сплати купона	Строки погашення
Боргові цінні папери за справедливою вартістю із відображенням переоцінки в прибутках чи збитках у розрізі емітентів					
Державні облигації:					
цінні папери емітентів США:					
номіновані в доларах США	16 183	591 782	0–2,75	Кожні 6 місяців, без сплати купона	Від 15 днів до 11,6 місяця
цінні папери емітентів держав ЄС:					
номіновані в доларах США	26	954	0–0,625	Один раз на рік, без сплати купона	Від 2,5 місяця до 3,9 місяця
цінні папери інших емітентів:					
номіновані в австралійських доларах	32	784	5,5	Кожні 6 місяців	3,7 місяця
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	84	3 674	0,125	Кожні 6 місяців	1 місяць
номіновані в японських єнах	1 500	410	0,02	Кожні 6 місяців	2,5 року
Облігації міжнародних агенцій, банків та інших емітентів:					
цінні папери емітентів держав ЄС:					
номіновані в доларах США	614	22 457	0–4,89514	Щокварталу, кожні 6 місяців, один раз на рік, без сплати купона	Від 17 днів до 1,2 року
номіновані в євро	25	974	2,593	Щокварталу	2,2 місяця
цінні папери інших емітентів:					
номіновані в доларах США	1 521	55 623	0–5,72271	Щокварталу, кожні 6 місяців, один раз на рік, без сплати купона	Від 3 днів до 2,3 року
номіновані в євро	250	9 738	0	Без сплати купона	Від 1,3 місяця до 2,6 місяця
номіновані в австралійських доларах	17	410	0	Без сплати купона	2 місяця
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	35	1 540	0	Без сплати купона	1,6 місяця
номіновані в юанях Женьміньбі	2 000	10 503	0–3,4	Кожні 6 місяців, один раз на рік, без сплати купона	Від 1 місяця до 2,6 року
номіновані в японських єнах	15 000	4 104	0–0,295	Кожні 6 місяців, без сплати купона	Від 5,2 місяця до 1,8 року

7. Операції з МВФ

7.1. Авуари в СПЗ

Авуари в СПЗ – кошти до запитання в СПЗ на рахунку, відкритого в МВФ для України.

Нижче наведено рух коштів за рахунками авуарів у СПЗ протягом дев'яти місяців 2023 року та аналогічного періоду 2022 року:

	2023 рік	2022 рік
	(у мільйонах гривень)	
Залишок авуарів у СПЗ станом на 1 січня	62 174	510
Надходження коштів від МВФ:		
на користь Уряду України (далі – Уряд)	131 371	41 263
Надходження коштів міжнародної фінансової допомоги Україні від донорів:		
на користь Уряду	64 235	66 256
Купівля СПЗ	4 967	25 326
Інші надходження та платежі	224	26
Погашення кредиту:		
від імені Національного банку (примітка 7.3)	(49 932)	(44 361)
від імені Уряду	(24 513)	(14 161)
Сплата комісій, пов'язаних з отриманням кредиту	(1 077)	(206)
Конвертація СПЗ в інші іноземні валюти:		
на користь Національного банку	(155 394)	(30 484)
Сплата відсотків за користування позикою МВФ:		
від імені Національного банку	(5 609)	(3 346)
від імені Уряду	(12 865)	(3 282)
Сплата відсотків за користування коштами, отриманими за розподілом СПЗ:		
від імені Національного банку	(102)	(13)
від імені Уряду	(3 952)	(421)
Інші платежі	(2)	(1)
Доходи за авуарами в СПЗ	1 698	302
Курсові різниці	(506)	8 822
Залишок авуарів у СПЗ станом на 30 вересня	10 717	46 230

Упродовж дев'яти місяців 2023 та 2022 років коштів від МВФ на користь Національного банку не надходило.

У квітні 2022 року Рада директорів МВФ схвалила створення для України рахунку, що адмініструється МВФ, надаючи донорам безпечний засіб для спрямування фінансової допомоги Україні у формі грантів та позик. Упродовж дев'яти місяців 2023 року з цього рахунку на рахунок авуарів у СПЗ надійшли кошти на користь Уряду в сумі 1 305 мільйонів СПЗ, або 64 235 мільйонів гривень

за офіційним курсом гривні до СПЗ на дату зарахування коштів (упродовж дев'яти місяців 2022 року – 1 641 мільйон СПЗ, або 66 256 мільйонів гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на дату зарахування коштів), зарахованих на рахунок Державної казначейської служби України.

Інформація щодо класифікації авуарів у СПЗ на поточні та непоточні наведена в примітці 24.

7.2. Внески в рахунок квоти МВФ

Сума квоти – спеціальний тип активу, який є внеском України як члена МВФ. Величина квоти залежить від економічного розвитку країни і визначається Радою керуючих МВФ. Квота визначає для країни-члена кількість голосів у МВФ, ліміти доступу до фінансових ресурсів МВФ та частку в розподілі СПЗ – одиниці обліку МВФ. Основна частина квоти України сплачена шляхом випуску Національним банком безпроцентного боргового зобов'язання на користь МВФ, а решта суми квоти – зарахована на рахунки МВФ № 1 та № 2 (примітка 7.3).

Станом на 30 вересня 2023 року загальна сума квоти України становить 2 012 мільйонів СПЗ (96 741 мільйон гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на кінець звітного періоду) (станом на 31 грудня 2022 року – 2 012 мільйонів СПЗ, або 97 908 мільйонів гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на кінець року). Проценти за квотою не нараховуються.

Резервна позиція в МВФ – спеціальний тип активу, який утворюється в результаті обміну частини внеску в рахунок квоти на ліквідні вимоги держави – члена до МВФ. Резервна позиція є частиною валютних резервів країни.

Станом на 30 вересня 2023 року резервна позиція України в МВФ становить 241 031 СПЗ, або 11,6 мільйона гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на кінець звітного періоду (станом на 31 грудня 2022 року – 241 031 СПЗ, або 11,7 мільйона гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на кінець року). Сума резервної позиції включається до статті “Внески в рахунок квоти МВФ” Проміжного скороченого консолідованого звіту про фінансовий стан.

Інформація щодо класифікації внесків у рахунок квоти МВФ на поточні та непоточні наведена в примітці 24.

7.3. Зобов'язання перед МВФ

	На 30 вересня 2023 року	На 31 грудня 2022 року
	(у мільйонах гривень)	
Боргові зобов'язання перед МВФ за купівлею СПЗ	86 347	137 293
Зобов'язання перед МВФ за розподілом СПЗ	3 943	3 982
Рахунок МВФ № 2	4	4
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	90 294	141 279
Боргові зобов'язання перед МВФ зі сплати внеску за квотою	96 487	97 651
Рахунок МВФ № 1	243	246
Боргові зобов'язання перед МВФ зі сплати внеску за квотою	96 730	97 897
Усього зобов'язань перед МВФ	187 024	239 176

Зобов'язання перед МВФ за розподілом СПЗ – кошти, отримані Національним банком у результаті спеціального розподілу СПЗ.

Боргові зобов'язання перед МВФ за купівлею СПЗ – кредити, отримані від МВФ на рахунки в Національному банку. Упродовж дев'яти місяців 2023 та 2022 років надходжень від МВФ на користь Національного банку не було (примітка 7.1).

Рахунок МВФ № 1 – гривневий рахунок МВФ у Національному банку, що використовується для відображення операцій з МВФ, пов'язаних із використанням та поверненням кредитів МВФ; рахунок МВФ № 2 – гривневий рахунок МВФ у Національному банку, що використовується для надходжень та адміністративних видатків МВФ у гривні на території України.

Боргові зобов'язання перед МВФ зі сплати внеску за квотою – зобов'язання зі сплати квоти.

Упродовж дев'яти місяців 2023 та 2022 років змін у розмірі квоти не було (примітка 7.2).

Упродовж дев'яти місяців 2023 року відбулося погашення зобов'язань перед МВФ на суму 1 024 мільйони СПЗ (49 932 мільйони гривень за офіційним курсом на дату здійснення платежу, або 45 690 мільйонів гривень за річним курсом МВФ) [упродовж дев'яти місяців 2022 року відбулося погашення зобов'язань перед МВФ на суму 1 024 мільйони СПЗ (44 361 мільйон гривень за офіційним курсом на дату здійснення платежу, або 40 537 мільйонів гривень за річним курсом МВФ)] (примітка 7.1).

Інформація щодо класифікації зобов'язань перед МВФ на поточні та непоточні наведена в примітці 24.

8. Цінні папери України

	На 30 вересня 2023 року	На 31 грудня 2022 року
(у мільйонах гривень)		
Цінні папери за справедливою вартістю через прибуток або збиток:		
в іноземній валюті:		
державні деривативи, номіновані в доларах США	726	460
Усього цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток або збиток	726	460
Боргові цінні папери за амортизованою собівартістю:		
у національній валюті:		
ОВДП (із фіксованою процентною ставкою)	276 498	292 165
ОВДП (із плаваючою процентною ставкою)	460 353	464 415
Усього боргових цінних паперів за амортизованою собівартістю	736 851	756 580
Усього цінних паперів України	737 577	757 040

Відповідно до статті 54 Закону України “Про Національний банк України” Національний банк не має права купувати на первинному ринку цінні папери, емітовані Кабінетом Міністрів України, державною установою, іншою юридичною особою, майно якої перебуває в державній власності.

Проте із 07 березня 2022 року згідно із Законом України “Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану” від 03 березня 2022 року № 2118-IX дію цієї статті тимчасово зупинено на період дії воєнного стану в Україні.

Протягом дев'яти місяців 2023 року Національний банк ОВДП не придбавав. У березні – грудні 2022 року Національний банк придбав на первинному ринку в

емітента, Міністерства фінансів України, ОВДП з фіксованою процентною ставкою і ОВДП з плаваючою процентною ставкою загальною номінальною вартістю 400 000 мільйонів гривень. Ці ОВДП мають номінальну вартість 1 000 гривень кожна, у тому числі з фіксованою процентною ставкою 120 000 мільйонів гривень, з плаваючою процентною ставкою – 280 000 мільйонів гривень.

Кожен державний дериватив має умовну суму в розмірі 1 000 доларів США або таку сукупну суму, яка є цілим кратним числом, що дорівнює 1 000 доларів США (далі – умовна сума). Виплати за державними деривативами залежать від досягнення певних показників ВВП та показника приросту реального ВВП за 2019–2038 роки.

Інформація щодо класифікації за цінними паперами України на поточні та непоточні наведена в примітці 24.

Інформацію про номінальну вартість, дохідність до погашення, купон і строки погашення цінних паперів України станом на 30 вересня 2023 року надано в таблиці нижче:

	Загальні номінальна вартість та умовна сума в гривневому еквіваленті, у мільйонах гривень	Загальні номінальна вартість та умовна сума в іноземній валюті, у мільйонах	Дохідність до погашення, % річних	Розмір купона, % річних	Періодичність сплати купона	Строки погашення
--	---	---	-----------------------------------	-------------------------	-----------------------------	------------------

Цінні папери за справедливою вартістю через прибуток або збиток:

в іноземній валюті:

державні деривативи	1 603	44	–	–	–	До 17,8 року
---------------------	-------	----	---	---	---	--------------

Боргові цінні папери за амортизованою собівартістю:

у національній валюті:

ОВДП (із фіксованою процентною ставкою)	265 713	–	12,24–19,57	8,12–19,75	Один раз на рік, кожні 6 місяців	Від 1,8 місяця до 13,6 року
ОВДП (із плаваючою процентною ставкою)	425 173	–	7,62–14,39	2,20–24,71	Один раз на рік	Від 9,7 року до 28,6 року

Інформацію про номінальну вартість, дохідність до погашення, купон і строки погашення цінних паперів України станом на 31 грудня 2022 року надано в таблиці нижче:

	Загальні номінальна вартість та умовна сума в гривневому еквіваленті, у мільйонах гривень	Загальні номінальна вартість та умовна сума в іноземній валюті, у мільйонах	Дохідність до погашення, % річних	Розмір купона, % річних	Періодичність сплати купона	Строки погашення
--	---	---	-----------------------------------	-------------------------	-----------------------------	------------------

Цінні папери за справедливою вартістю через прибуток або збиток:

в іноземній валюті:

державні деривативи	1 603	44	–	–	–	До 17,4 року
---------------------	-------	----	---	---	---	--------------

Боргові цінні папери за амортизованою собівартістю:

у національній валюті:

ОВДП (із фіксованою процентною ставкою)	279 572	–	12,27–22,28	8,12–21,33	Один раз на рік, кожні 6 місяців	Від 0,6 місяця до 14,3 року
ОВДП (із плаваючою процентною ставкою)	425 173	–	5,95–15,92	21,50–27,50	Один раз на рік	Від 10,4 року до 29,4 року

Протягом дев'яти місяців 2023 року та 2022 року боргові цінні папери за амортизованою собівартістю (державні цінні папери) перебували на стадії 1. Резерв під очікувані кредитні збитки за державними цінними паперами протягом дев'яти місяців 2023 року та 2022 року не формувався.

9. Кредити банкам та іншим позичальникам

Кредити банкам та іншим позичальникам за цільовим призначенням класифікуються таким чином:

	На 30 вересня 2023 року	На 31 грудня 2022 року
(у мільйонах гривень)		
Кредити, надані банкам для підтримання їх ліквідності:		
для стабілізації роботи банків	37 301	37 853
шляхом проведення тендерів Національним банком:		
довгострокові	3 829	36 899
короткострокові	283	1 542
інші	10	10
Кредити, надані в межах кредитних ліній для підтримання малих і середніх підприємств за рахунок коштів, отриманих від Європейського банку реконструкції та розвитку	21	21
Резерв під очікувані кредитні збитки за кредитами банкам та іншим позичальникам	(34 116)	(35 544)
Усього кредитів банкам та іншим позичальникам	7 328	40 781

Упродовж дев'яти місяців 2023 року Національний банк підтримував ліквідність банків через постійно діючу лінію рефінансування (кредити овернайт), рефінансування банків строком до одного року шляхом проведення тендерів [протягом 2022 року – через постійно діючу лінію рефінансування (кредити овернайт), рефінансування банків строком від 14 до 90 днів та до одного року шляхом проведення тендерів].

Національний банк здійснює операції з рефінансування банків шляхом надання банкам кредитів овернайт і кредитів рефінансування та має непогашену заборгованість за такими кредитами станом на 30 вересня 2023 року і 31 грудня 2022 року. Національний банк надає банкам кредити овернайт і кредити рефінансування під заставу пулу, що може складатися з таких видів активів (майна): цінні папери [державні облігації України, облігації міжнародних фінансових організацій (емісія яких здійснюється відповідно до законодавства України), облігації підприємств, розміщення яких здійснено під гарантію Кабінету Міністрів України, облігації внутрішніх місцевих позик], уключаючи майнові права на майбутні надходження грошових коштів у національній та/або іноземній валюті як сплата доходу та/або погашення заставлених цінних паперів на окремі рахунки банку в Національному банку; депозитні сертифікати Національного банку, уключаючи майнові права на майбутні надходження грошових коштів як сплата доходу та/або погашення заставлених депозитних сертифікатів на окремі рахунки банку в Національному банку; іноземна валюта (долари США, євро, англійські фунти стерлінгів, швейцарські франки, японські єни); грошові кошти в національній та/або іноземній валюті, що перераховані як сплата доходу та/або погашення заставлених цінних паперів та/або депозитних сертифікатів, майнові права на майбутні надходження за якими передано в заставу.

Як забезпечення виконання зобов'язань за стабілізаційними кредитами, що були надані банкам для підтримання їх ліквідності до 2017 року та залишалися непогашеними станом на 30 вересня 2023 року та

31 грудня 2022 року, приймалися цінні папери (державні облігації України, облігації підприємств, у тому числі ті, розміщення яких здійснено під гарантію Кабінету Міністрів України), іноземна валюта, акції власників істотної участі банку, нерухоме майно та майнові права за кредитними договорами. Із 2017 року Національний банк не надає стабілізаційних кредитів. Замість них Національний банк може надавати банкам кредити для екстреної підтримки ліквідності, але такі кредити банкам ще не надавалися.

Станом на 30 вересня 2023 року валова балансова вартість кредитів, наданих банкам для стабілізації роботи банків, становила 37 301 мільйон гривень, резерв під очікувані кредитні збитки за кредитами, наданими банкам для стабілізації роботи банків, – 33 723 мільйони гривень (станом на 31 грудня 2022 року валова балансова вартість кредитів, наданих банкам для стабілізації роботи банків, становила 37 853 мільйони гривень, резерв під очікувані кредитні збитки – 34 201 мільйон гривень).

Станом на 30 вересня 2023 року валова балансова вартість кредитів, наданих банкам шляхом проведення Національним банком тендерів, становила 4 112 мільйонів гривень, резерв під очікувані кредитні збитки за кредитами, наданими банкам шляхом проведення Національним банком тендерів, – 362 мільйони гривень (станом на 31 грудня 2022 року валова балансова вартість кредитів, наданих банкам шляхом проведення Національним банком тендерів, становила 38 441 мільйон гривень, резерв під очікувані кредитні збитки – 1 312 мільйонів гривень).

Станом на 30 вересня 2023 року та 31 грудня 2022 року валова балансова вартість інших кредитів становила 10 мільйонів гривень, резерв під очікувані кредитні збитки – 10 мільйонів гривень.

Станом на 30 вересня 2023 року та 31 грудня 2022 року валова балансова вартість кредитів, наданих у межах кредитних ліній для підтримання малих і середніх підприємств за рахунок коштів, отриманих від

Європейського банку реконструкції та розвитку, становила 21 мільйон гривень, резерв під очікувані кредитні збитки – 21 мільйон гривень.

Розрахункова справедлива вартість кредитів банкам та іншим позичальникам зазначена в примітці 18. Інформацію про класифікацію кредитів банкам та іншим позичальникам на поточні та непоточні наведено в примітці 24.

Зобов'язання з надання кредитів

Станом на 30 вересня 2023 року та 31 грудня 2022 року Національний банк мав зобов'язання з кредитування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у межах відкритої відкритої відновлюваної кредитної лінії на загальну суму 3 000 мільйонів гривень (примітка 23).

10. Кошти банків

	На 30 вересня 2023 року	На 31 грудня 2022 року
(у мільйонах гривень)		
Кореспондентські рахунки:		
у національній валюті	200 308	77 245
в іноземній валюті	1	66
Інші кошти банків на вимогу:		
в іноземній валюті	1 490	4 562
Кошти банків на рахунках зі спеціальним режимом використання:		
у національній валюті	4 026	2 518
в іноземній валюті	321	671
Кошти, розміщені як грошове покриття для забезпечення погашення заборгованості банку перед Національним банком:		
в іноземній валюті	423	1 615
Кошти банків для забезпечення виконання зобов'язань перед Національним банком:		
у національній валюті	2	–
в іноземній валюті	190	193
Усього коштів банків	206 761	86 870

Станом на 30 вересня 2023 року і 31 грудня 2022 року встановлення процентних ставок за залишками коштів у національній валюті на кореспондентських рахунках нормативно-правовими актами Національного банку не передбачено, а отже, відсотки не нараховувалися.

Інші кошти банків на вимогу включають кошти, що розміщені банками-резидентами в Національному банку згідно з нормативно-правовими та розпорядчими актами Національного банку, укладеними договорами. Станом на 30 вересня 2023 року на залишки інших коштів банків на вимогу в іноземній валюті встановлено процентну ставку 5,25% (станом на 31 грудня 2022 року – 4,25%).

Кошти банків на рахунках зі спеціальним режимом використання включають кошти для проведення розрахунків ліквідаційними комісіями в разі припинення діяльності банків і в інших випадках, визначених законодавством України та нормативно-правовими актами Національного банку.

Кошти, розміщені як грошове покриття для забезпечення погашення заборгованості банку перед Національним банком, включають кошти банків-резидентів, розміщені на рахунках Національного банку як грошове покриття заборгованості за наданими кредитами відповідно до умов кредитних договорів та як гарантійне покриття за операціями своп процентної ставки.

Кошти банків для забезпечення виконання зобов'язань перед Національним банком не включають кошти пулу активів (майна), що забезпечують виконання зобов'язань за кредитами рефінансування, перераховані як сплата доходу та/або погашення заставлених цінних паперів, майнові права на майбутні надходження за якими передано в заставу. Відсотки за цими коштами не нараховувалися.

Інформація щодо класифікації коштів банків на поточні та непоточні наведена в примітці 24.

11. Кошти державних та інших установ

	На 30 вересня 2023 року	На 31 грудня 2022 року
		(у мільйонах гривень)
Кошти бюджетів і бюджетних установ:		
у національній валюті	93 696	15 102
в іноземній валюті	184 950	35 974
Фонд гарантування вкладів фізичних осіб:		
у національній валюті	6 157	947
Інші:		
у національній валюті	736	714
в іноземній валюті	312	287
Усього коштів державних та інших установ	285 851	53 024

Національний банк обслуговує кошти Державного бюджету України (далі – Державний бюджет) і місцевих бюджетів, які консолідовані на єдиному казначейському рахунку.

Відповідно до Закону України “Про Національний банк України” за залишками коштів бюджетних установ

проценти не сплачуються, за коштами Фонду гарантування вкладів фізичних осіб станом на 30 вересня 2023 року встановлено процентну ставку 4,98% (станом на 31 грудня 2022 року – 4,49%).

Інформація щодо класифікації коштів державних та інших установ на поточні та непоточні наведена в примітці 24.

12. Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком

Депозитний сертифікат Національного банку – один із монетарних інструментів, що є борговим зобов'язанням Національного банку в бездокументарній формі, який засвідчує розміщення в Національному банку коштів банків та їхнє право на отримання внесеної суми і процентів після закінчення встановленого строку. Витратність (дохідність для банків) депозитних сертифікатів устанавлюється відповідно до Основ процентної політики Національного банку з урахуванням її поточних цілей.

Національний банк із 07 квітня 2023 року оновив операційний дизайн монетарної політики з метою посилення ринкових стимулів залучення банками строкових депозитів населення в національній валюті,

зниження ризиків для валютного ринку та міжнародних резервів. Відповідні зміни дадуть змогу захистити заощадження громадян від інфляційного знецінення та забезпечать подальше зниження цінового тиску, а також сприятимуть розвитку культури строкових заощаджень у гривні.

Зміни до операційного дизайну передбачають: зниження ставки за депозитними сертифікатами овернайт з 23% до 20% річних станом на 07 квітня 2023 року, до 18% станом на 28 липня 2023 року, до 16% станом на 15 вересня 2023 року; запровадження нових лімітованих тримісячних депозитних сертифікатів під фіксовану ставку на рівні облікової ставки.

	На 30 вересня 2023 року	На 31 грудня 2022 року
		(у мільйонах гривень)
Депозитні сертифікати за амортизованою собівартістю:		
депозитні сертифікати овернайт	306 087	457 464
депозитні сертифікати строком до 100 днів	208 377	–
Усього депозитних сертифікатів за амортизованою собівартістю	514 464	457 464

Станом на 30 вересня 2023 року та 31 грудня 2022 року в обігу перебували депозитні сертифікати номінальною вартістю 1 мільйон гривень кожен.

Інформацію про номінальну вартість, середньозважену витратність, розмір процентної ставки та строки розміщення станом на 30 вересня 2023 року наведено в таблиці нижче:

	Загальна номінальна вартість депозитних сертифікатів, у мільйонах гривень	Середньозважена витратність, % річних	Розмір процентної ставки, % річних	Періодичність сплати процентів	Строк розміщення, календарних днів
Депозитні сертифікати за амортизованою собівартістю:					
депозитні сертифікати овернайт	305 819	16,00	16,00	Один раз під час погашення	3
депозитні сертифікати строком до 100 днів	200 643	23,21	20,00–25,00	Один раз під час погашення	91

Інформацію про номінальну вартість, середньозважену витратність, розмір процентної ставки та строки розміщення станом на 31 грудня 2022 року наведено в таблиці нижче:

	Загальна номінальна вартість депозитних сертифікатів, у мільйонах гривень	Середньозважена витратність, % річних	Розмір процентної ставки, % річних	Періодичність сплати процентів	Строк розміщення, календарних днів
Депозитні сертифікати за амортизованою собівартістю:					
депозитні сертифікати овернайт	456 888	23,00	23,00	Один раз під час погашення	3
депозитні сертифікати строком до 100 днів	–	–	–	–	–

Інформація щодо класифікації депозитних сертифікатів на поточні та непоточні наведена в примітці 24.

13. Грошові кошти та їх еквіваленти

	Примітка	На 30 вересня 2023 року	На 31 грудня 2022 року
(у мільйонах гривень)			
Готівкова іноземна валюта	5	39 411	39 474
Кошти на вимогу	5	345 610	197 068
Розміщені короткострокові депозити з терміном погашення до трьох місяців (крім золота)		10 422	–
Авуари в СПЗ	7.1	10 485	61 919
Усього грошових коштів та їх еквівалентів		405 928	298 461

Зміни в зобов'язаннях, зумовлені фінансовою діяльністю, за дев'ять місяців 2023 року:

	Примітка	На 01 січня 2023 року	Випуск/ (погашення)/ розміщення зобов'язань	Процентні витрати сплачені	Зміна валютних курсів	Процентні витрати нараховані	Інші	На 30 вересня 2023 року
(у мільйонах гривень)								
Банкноти та монети в обігу		715 330	11 795	–	–	–	–	727 125
Зобов'язання перед МВФ	7.1, 7.3	239 176	(49 932)	(5 711)	(2 136)	5 558	69	187 024
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком України	12	457 464	49 574	(61 933)	–	69 359	–	514 464

Національний банк класифікує сплачені проценти як грошові кошти від операційної діяльності в консолідованому звіті про рух грошових коштів.

Зміни в зобов'язаннях, зумовлені фінансовою діяльністю, за дев'ять місяців 2022 року:

	Примітки	На 01 січня 2022 року	Випуск/ (погашення)/ розміщення зобов'язань	Процентні витрати сплачені	Зміна валютних курсів	Процентні витрати нараховані	Інші	На 30 вересня 2022 року
(у мільйонах гривень)								
Банкноти та монети в обігу		627 819	49 240	–	–	–	–	677 059
Зобов'язання перед МВФ	7.1, 7.3	233 368	(44 361)	(3 359)	49 161	3 619	95	238 523
Кредити отримані		2 728	(2 925)	(15)	197	15	–	–
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком України	12	212 926	44 759	(20 926)	–	20 961	–	257 720

Розділ II.III. Фінансові результати за фінансовими інструментами

14. Процентні доходи та витрати

	За період, що закінчився 30 вересня 2023 року		За період, що закінчився 30 вересня 2022 року	
	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року
(у мільйонах гривень)				
Процентні доходи				
Доходи за цінними паперами України за амортизованою собівартістю	23 590	81 931	25 197	59 044
Доходи за коштами та депозитами в іноземній валюті	4 808	11 130	1 090	1 291
Доходи за кредитами банкам	424	3 509	5 218	12 133
Доходи за авуарами в СПЗ	431	1 698	237	302
Доходи за внутрішнім державним боргом	30	90	31	95
Інші	1	2	–	1
Усього процентних доходів за ефективною ставкою	29 284	98 360	31 773	72 866
Процентні витрати				
Витрати за депозитними сертифікатами, що емітовані Національним банком	(26 047)	(69 359)	(11 903)	(20 961)
Витрати за операціями з МВФ	(1 804)	(5 627)	(1 589)	(3 714)
Витрати за коштами банків	(19)	(123)	–	–
Витрати за коштами Фонду гарантування вкладів фізичних осіб	(23)	(59)	(81)	(149)
Витрати за отриманими кредитами	–	–	–	(15)
Усього процентних витрат за ефективною ставкою	(27 893)	(75 168)	(13 573)	(24 839)
Процентні витрати за коштами на вимогу та строковими депозитами з від'ємною ставкою	–	–	–	(47)
Чистий процентний дохід	1 391	23 192	18 200	47 980

До інших процентних доходів віднесено процентні доходи за кредитами, наданими працівникам.

Упродовж дев'яти місяців 2023 року до складу доходів за цінними паперами України за амортизованою собівартістю включено доходи за ОВДП із плаваючою

процентною ставкою в сумі 16 487 мільйонів гривень – за III квартал 2023 року, 60 284 мільйони гривень – наростаючим підсумком із початку 2023 року (за III квартал 2022 року – 17 683 мільйони гривень, наростаючим підсумком із початку 2022 року – 40 354 мільйони гривень).

15. Результати від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті

	За період, що закінчився 30 вересня 2023 року		За період, що закінчився 30 вересня 2022 року	
	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року
(у мільйонах гривень)				
Нереалізований результат від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	(5 049)	(5 767)	113 807	131 758
Реалізований результат від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	5 544	13 998	5 091	35 961
Усього результати від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	495	8 231	118 898	167 719

16. Результати від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток

	За період, що закінчився 30 вересня 2023 року		За період, що закінчився 30 вересня 2022 року	
	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року
(у мільйонах гривень)				
Цінні папери нерезидентів за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутках або збитках				
Процентні доходи	2 447	5 739	1 071	4 405
Нереалізовані результати від цінних паперів нерезидентів за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутках або збитках	5 715	12 294	1 251	(1 255)
Реалізований результат за цінними паперами нерезидентів за справедливою вартістю через прибуток або збиток (нереалізовані результати поточного року, що стали реалізованими)	3 736	8 743	(760)	(3 535)
Усього результатів від цінних паперів нерезидентів за справедливою вартістю через прибуток або збиток	11 898	26 776	1 562	(385)
Похідні фінансові інструменти				
Нереалізовані результати від похідних фінансових інструментів	699	2 434	737	(3 727)
Реалізований результат від похідних фінансових інструментів (нереалізовані результати поточного року, що стали реалізованими)	305	(833)	(576)	(585)
Усього результатів від похідних фінансових інструментів	1 004	1 601	161	(4 312)
Інструменти капіталу за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутках або збитках				
Нереалізовані результати за інструментами капіталу	–	–	–	(1)
Усього результатів за інструментами капіталу	–	–	–	(1)
Усього результатів від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутку або збитку	12 902	28 377	1 723	(4 698)

Упродовж дев'яти місяців 2023 року отримані проценти за цінними паперами нерезидентів, уключені в чисте збільшення цінних паперів нерезидентів Проміжного

скороченого консолідованого звіту про рух грошових коштів, становили 3 778 мільйонів гривень (упродовж дев'яти місяців 2022 року – 6 038 мільйонів гривень).

17. Прибутки/(збитки) від відновлення/(зменшення) корисності фінансових та нефінансових активів

Прибутки/(збитки) від відновлення/(зменшення) корисності фінансових та нефінансових активів:

	За період, що закінчився 30 вересня 2023 року		За період, що закінчився 30 вересня 2022 року	
	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року
	(у мільйонах гривень)			
Прибутки/(збитки) від відновлення/(зменшення) корисності за розміщеними депозитами в іноземній валюті за амортизованою собівартістю	1	1	(15)	(18)
Прибутки від відновлення корисності за вимогами за облігаціями інших державних установ за амортизованою собівартістю	–	–	–	37
Прибутки/(збитки) від відновлення/(зменшення) корисності за кредитами банкам	722	978	(837)	(810)
Прибутки/(збитки) від відновлення/(зменшення) корисності за кредитами працівникам	1	1	–	(2)
Прибутки/(збитки) від відновлення/(зменшення) корисності за процентними фінансовими активами	724	980	(852)	(793)
Прибутки/(збитки) від відновлення/(зменшення) корисності за дебіторською заборгованістю	–	3	(6)	(3)
Прибутки/(збитки) від відновлення/(зменшення) корисності за іншими нефінансовими активами	–	7	(9)	(9)
Прибутки/(збитки) від відновлення/(зменшення) корисності за іншими активами	–	10	(15)	(12)

Розділ II.IV. Справедлива вартість фінансових активів та зобов'язань

18. Справедлива вартість фінансових активів та зобов'язань

Ринок, на якому Національний банк, як правило, здійснює операції продажу активу або передавання зобов'язання, вважається головним ринком або, якщо немає головного ринку, найсприятливішим ринком. У Національного банку має бути доступ до основного або найсприятливішого ринку на дату оцінки. Національний банк оцінює справедливую вартість активу або зобов'язання, користуючись припущеннями, якими користувалися б учасники ринку, складаючи ціну активу або зобов'язання, та припускаючи, що учасники ринку діють у своїх економічних інтересах.

Якщо для активу або зобов'язання є головний ринок, то оцінка справедливої вартості представляє ціну на такому ринку (незалежно від того, чи ця ціна є безпосередньо відкритою, чи її оцінку отримано за іншою методикою оцінювання), навіть якщо ціна на іншому ринку є потенційно сприятливішою на дату оцінки.

Для визначення справедливої вартості фінансових інструментів, щодо яких немає інформації про ринкові ціни із зовнішніх джерел, використовуються такі методики оцінки, як дисконтування грошових потоків і аналіз фінансової інформації про об'єкти інвестування. Застосування методик оцінки може потребувати припущень, що не підкріплені ринковими даними. У цій консолідованій фінансовій звітності інформація щодо припущень розкривається в тих випадках, за яких заміна такого припущення можливим альтернативним варіантом може призвести до суттєвої зміни сум прибутку, доходів, витрат, загальної суми активів чи зобов'язань.

Національний банк застосовує методики оцінювання, що відповідають обставинам і для яких є достатньо даних, щоб оцінити справедливую вартість, максимізуючи використання доречних відкритих вхідних даних та мінімізуючи використання закритих вхідних даних.

Усі активи та зобов'язання, справедлива вартість яких оцінюється або розкривається в консолідованій фінансовій звітності, класифікуються в межах трьох рівнів ієрархії рівнів справедливої вартості.

Національний банк визначає розрахункову справедливую вартість фінансових активів і зобов'язань, використовуючи ринкову інформацію (за її наявності) і відповідні методики оцінки. Проте для тлумачення ринкової інформації з метою визначення розрахункової справедливої вартості неодмінно потрібне професійне судження. Розрахункова справедлива вартість не завжди відповідає реальним сумам, за які Національний банк міг би реалізувати фінансові активи та зобов'язання з урахуванням поточних обставин, оскільки активність фінансового ринку України залишається низькою.

Фінансові активи та зобов'язання за справедливою вартістю.

До фінансових інструментів за справедливою вартістю належать цінні папери нерезидентів, похідні фінансові інструменти.

Справедлива вартість боргових цінних паперів нерезидентів (крім інструментів капіталу) визначається на підставі котирувань на активному ринку (вхідні дані рівня 1), інших котирувань із торгово-інформаційних систем (вхідні дані рівня 2) або, якщо немає інформації про котирування на активному ринку, на підставі дохідного підходу та вхідних даних рівня 3 (дохідність цінних паперів під час їх первинного розміщення емітентом та припущення щодо незмінності цієї дохідності до дати погашення відповідних цінних паперів, ураховуючи короткі строки до погашення). Справедлива вартість інструментів капіталу визначена зовнішнім оцінювачем витратним методом на підставі вхідних даних рівня 3.

Справедлива вартість похідних фінансових інструментів (державних деривативів) визначається на підставі котирувань на активному ринку (вхідні дані рівня 1).

Під час визначення справедливої вартості таких похідних фінансових інструментів, як процентний та валютний свопи, використовується метод оцінки із застосуванням даних, що відкрито спостерігаються на ринку (рівень 2). Справедлива вартість визначається на основі моделей оцінки, заснованих на поточній ринковій і договірній вартості відповідних базових інструментів та інших чинників. Моделі включають різні дані, у тому числі форвардні та спотові курси валют, волатильність валютного курсу, індекси процентних ставок на міжбанківських ринках, криві дохідності.

Фінансові активи та зобов'язання за амортизованою собівартістю.

Національний банк визначив, що справедлива вартість певних фінансових активів і зобов'язань за амортизованою собівартістю суттєво не відрізняється від їх балансової вартості для цілей розкриття справедливої вартості. До цих фінансових активів і зобов'язань належать кошти та депозити в іноземній валюті, авуари в СПЗ та внески в рахунок квоти МВФ, інші фінансові активи, банкноти та монети в обігу, кошти банків, кошти державних та інших установ, депозитні сертифікати Національного банку, зобов'язання перед МВФ та інші фінансові зобов'язання.

До фінансових інструментів за амортизованою собівартістю, справедлива вартість яких може суттєво відрізнятися від їх балансової вартості, належать цінні

папери України, внутрішній державний борг у національній валюті, кредити банкам та іншим позичальникам. Усі ці фінансові інструменти не мають активного ринку.

Справедливу вартість тих фінансових активів і зобов'язань, для яких немає активного ринку, Національний банк розраховує для розкриття в консолідованій фінансовій звітності за методом дисконтування грошових потоків (дохідний підхід). Зазначена модель ураховує майбутні процентні платежі та погашення основної суми заборгованості, строки погашення та ставку дисконтування.

Справедливу вартість цінних паперів України, Національний банк визначає на підставі дохідного підходу і такої інформації:

для довгострокових інфляційних державних облігацій – вхідних даних рівня 2 (спот-ставок, розрахованих на основі кривої безкупонної дохідності, побудованої за даними фактично укладених та виконаних договорів з ОВДП із застосуванням параметричної моделі Свенссона, та фактичних значень індексу споживчих цін до попереднього місяця з жовтня 2022 року до серпня 2023 року) та рівня 3 (консенсусний прогноз значень індексу споживчих цін на 2023–2027 роки із щомісячного

видання FOCUSECONOMICS за вересень 2023 року та цільові значення індексу споживчих цін, визначених Національним банком на період із 2028 до 2047 років);

для інших державних облігацій України – вхідних даних рівня 2 (спот-ставок, розрахованих на основі кривої безкупонної дохідності, побудованої за даними фактично укладених та виконаних договорів з ОВДП із застосуванням параметричної моделі Свенссона, значень облікових ставок, визначених у прогнозі Національного банку).

Як ставка дисконтування для визначення справедливої вартості внутрішнього державного боргу в національній валюті використовується середньозважена ставка Національного банку за останніми угодами рефінансування (вхідні дані рівня 3) звітного періоду.

Станом на 30 вересня 2023 року і 31 грудня 2022 року як ставка дисконтування для визначення справедливої вартості кредитів, наданих банкам та іншим позичальникам, використана ринкова ставка [облікова ставка Національного банку, що визначена процентною політикою Національного банку як гранична процентна ставка (нижня точка діапазону) для кредитів банкам] на дату розрахунку (вхідні дані рівня 3).

Використані ставки дисконтування були такими:

	30 вересня 2023 року	31 грудня 2022 року
	ставка дисконтування, у % річних	ставка дисконтування, у % річних
Цінні папери України в національній валюті:		
ОВДП (із фіксованою процентною ставкою)	12,24 – 19,57	12,27–22,28
ОВДП (із плаваючою процентною ставкою)	7,62 – 14,39	5,95–15,92
Внутрішній державний борг у національній валюті (1994–1996 роки)	24,00	27,00
Кредити банкам та іншим позичальникам у національній валюті	20,00	25,00

У наведеній нижче таблиці подано балансову вартість та оцінку справедливої вартості фінансових активів, що не відображаються в проміжному скороченому консолідованому звіті про фінансовий стан Національного банку за їх справедливою вартістю:

	30 вересня 2023 року		31 грудня 2022 року	
	балансова вартість	справедлива вартість	балансова вартість	справедлива вартість
(у мільйонах гривень)				
Цінні папери України в національній валюті:				
ОВДП (із фіксованою процентною ставкою)	276 498	237 217	292 165	242 168
ОВДП (із плаваючою процентною ставкою)	460 353	396 478	464 415	474 623
Внутрішній державний борг	1 425	849	1 444	757
Кредити банкам та іншим позичальникам	7 328	7 448	40 781	42 754

Оскільки розрахунки оціночної справедливої вартості ґрунтуються на певних припущеннях, то слід ураховувати те, що надана інформація може не повністю відображати вартість, яка може бути реалізована.

Справедлива вартість фінансових інструментів за рівнями її оцінки розподілялася таким чином:

	30 вересня 2023 року			31 грудня 2022 року		
	рівень 1	рівень 2	рівень 3	рівень 1	рівень 2	рівень 3
(у мільйонах гривень)						
Активи, оцінені за справедливою вартістю						
Цінні папери нерезидентів, що обліковуються за справедливою вартістю	902 307	18 192	71 037	607 882	59 957	27 667
Цінні папери України за справедливою вартістю:						
державні деривативи	726	–	–	460	–	–
Активи, справедлива вартість яких розкривається						
Цінні папери України в національній валюті:						
ОВДП (із фіксованою процентною ставкою)	–	237 217	–	–	242 168	–
ОВДП (із плаваючою процентною ставкою)	–	271 053	125 425	–	311 705	162 918
Внутрішній державний борг	–	–	849	–	–	757
Кредити банкам та іншим позичальникам	–	–	7 448	–	–	42 754
Зобов'язання, оцінені за справедливою вартістю						
Інші фінансові зобов'язання за справедливою вартістю:						
своп процентної ставки	–	1 350	–	–	4 390	–
валютний своп	–	–	–	–	63	–

Протягом дев'яти місяців 2023 року не було суттєвих переведень фінансових інструментів між рівнями 1 і 2 оцінки справедливої вартості, а також не було переведень фінансових інструментів до рівня 3 оцінки справедливої вартості або з нього.

Довгострокові інфляційні ОВДП, справедлива вартість яких розкривається, уключені до рівня 3 оцінки справедливої вартості.

Зміну справедливої вартості цінних паперів нерезидентів, що оцінюються на дату звітності за справедливою вартістю та включені до рівня 3 оцінки справедливої вартості, подано таким чином:

Справедлива вартість цінних паперів нерезидентів, оцінені за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках та віднесені до рівня 3 оцінки	
(у мільйонах гривень)	
Цінні папери нерезидентів станом на 01 січня 2022 року	16 949
Доходи/(витрати), визнані протягом звітного періоду в складі прибутків або збитків	1 214
Придбані цінні папери нерезидентів	6 909
Погашені цінні папери нерезидентів	(13 671)
Цінні папери нерезидентів станом на 30 вересня 2022 року	11 401
Цінні папери нерезидентів станом на 31 грудня 2022 року	27 667
Доходи/(витрати), визнані протягом звітного періоду в складі прибутків або збитків	187
Придбані цінні папери нерезидентів	70 288
Погашені цінні папери нерезидентів	(27 105)
Цінні папери нерезидентів станом на 30 вересня 2023 року	71 037

Доходи та витрати від зміни справедливої вартості цінних паперів нерезидентів, що оцінюються на дату звітності за справедливою вартістю та належать до рівня 3 оцінки справедливої вартості, уключено до результатів від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті та до результатів від операцій із фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток Проміжного скороченого консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід (примітка 15 та 16 відповідно).

Середньозважена модифікована дюрація за фінансовими активами за справедливою вартістю, що належать до рівня 3 ієрархії справедливої вартості (крім

інструментів капіталу за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках), становить 0,64 станом на 30 вересня 2023 року (0,19 – станом на 31 грудня 2022 року). Збільшення ставок дохідності, використаних для визначення справедливої вартості таких фінансових активів станом на 30 вересня 2023 року (вхідні дані рівня 3), на 1 базисний пункт призведе до зменшення справедливої вартості відповідних активів на 453 мільйони гривень (станом на 31 грудня 2022 року – 52 мільйони гривень), а зменшення цих ставок дохідності на 1 базисний пункт – до збільшення справедливої вартості активів на 453 мільйони гривень (станом на 31 грудня 2022 року – 52 мільйони гривень).

Розділ III. Управління капіталом

19. Управління капіталом

Функцією капіталу Національного банку є забезпечення економічної самостійності та здатності виконання ним функцій, визначених законодавством України. Загальна сума капіталу, управління яким здійснює Національний банк, станом на 30 вересня 2023 року 385 714 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2022 року – 328 158 мільйонів гривень). Для Національного банку немає вимог до розміру власного капіталу, крім розміру статутного капіталу та загальних резервів, установлених Законом України “Про Національний банк України”.

Статутний капітал

Відповідно до Закону України “Про Національний банк України” розмір статутного капіталу становить 10 мільйонів гривень. Його розмір збільшений до 100 мільйонів гривень за рішенням Ради Національного банку за підсумками 2007 року.

Загальні резерви

Національний банк створює загальні резерви, які використовуються на покриття його збитків, згідно з вимогами Закону України “Про Національний банк України”.

Загальні резерви, сформовані за підсумками звітного року, повинні дорівнювати 10% від середньорічного обсягу грошово-кредитних зобов'язань Національного банку, які у 2022 році становили 996 750 мільйонів гривень.

Резервний капітал

Резервний капітал уключає резервний фонд, що формується дочірньою компанією Національного банку шляхом щорічних відрахувань від чистого прибутку дочірньої компанії відповідно до Закону України “Про

акціонерні товариства”. Відрахування до резервного фонду має бути не меншим ніж 5% від суми чистого прибутку до досягнення резервним фондом 15% від статутного капіталу дочірньої компанії.

Резерви переоцінки активів і зобов'язань

Відповідно до Закону України “Про Національний банк України” нереалізовані доходи від переоцінки іноземної валюти, монетарного золота у зв'язку зі змінами офіційного курсу гривні до іноземних валют/облікової ціни золота протягом звітного року, а також нереалізовані доходи від переоцінки цінних паперів, інструментів капіталу та похідних фінансових інструментів у зв'язку з їх переоцінкою до справедливої вартості, нереалізовані доходи або витрати від переоцінки банківських металів у зв'язку зі змінами облікової ціни банківських металів Національний банк спрямовує до статті “Резерви переоцінки активів і зобов'язань” розділу “Власний капітал” консолідованого звіту про фінансовий стан та консолідованого звіту про зміни у власному капіталі.

Сума резервів переоцінки використовується для компенсації сум нереалізованих витрат від переоцінки іноземної валюти, монетарного золота, цінних паперів, інструментів капіталу, похідних фінансових інструментів за справедливою вартістю, якщо вони накопичуються протягом звітного року.

Сума резервів переоцінки за іноземною валютою, монетарним золотом, цінними паперами, інструментами капіталу, похідними фінансовими інструментами, банківськими металами, що вибувають або зменшують відкриту валютну позицію, уключається до прибутку до розподілу у відповідних звітних періодах.

Станом на 30 вересня 2023 року та на 31 грудня 2022 року власний капітал Національного банку складався з таких компонентів:

	На 30 вересня 2023 року	На 31 грудня 2022 року
	(у мільйонах гривень)	
Статутний капітал	100	100
Загальні резерви	99 675	80 489
Нерозподілений прибуток	60 849	19 192
Резервний капітал	31	31
Резерв переоцінки іноземної валюти, монетарного золота	223 450	223 450
Резерв переоцінки банківських металів	1 041	1 409
Резерви переоцінки фінансових інструментів до їх справедливої вартості	568	3 487
Усього власного капіталу	385 714	328 158

20. Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до Державного бюджету України

Згідно з нормами Податкового кодексу України Національний банк здійснює розрахунки з Державним бюджетом відповідно до статті 5¹ Закону України “Про Національний банк України”.

Національний банк перераховує частину прибутку до розподілу до Державного бюджету відповідно до Закону України “Про Національний банк України”. Прибуток до розподілу визначається шляхом зменшення прибутку на суму нереалізованих доходів звітного періоду, що спрямовуються до резервів переоцінки. Нереалізовані доходи, що стають реалізованими в наступних періодах, уключаються до прибутку до розподілу у відповідних звітних періодах. Національний банк компенсує суму перевищення нереалізованих витрат над сумою резерву переоцінки коштами прибутку поточного року, а в разі їх недостатності – коштами загальних резервів. Ці операції відображаються в консолідованому звіті про зміни у власному капіталі.

Частина прибутку до розподілу, що залишається після формування загальних резервів, підлягає перерахуванню до Державного бюджету.

У квітні 2023 року Національний банк перерахував до Державного бюджету частину прибутку до розподілу за результатами 2022 року в сумі 71 868 мільйонів гривень (у 2022 році – 18 786 мільйонів гривень).

Перерахування коштів Національним банком до Державного бюджету у 2022 році через повномасштабну військову агресію російської федерації проти України відбулося 24 лютого в особливому порядку (до підтвердження зовнішнім аудитором та затвердження Радою Національного банку річної консолідованої фінансової звітності за 2021 рік) у визначеній Правлінням Національного банку сумі відповідно до наданої аудиторській фірмі на підтвердження в складі річної консолідованої фінансової звітності.

Розділ IV. Витрати, пов'язані із забезпеченням діяльності Національного банку

21. Витрати на утримання персоналу

	За період, що закінчився 30 вересня 2023 року		За період, що закінчився 30 вересня 2022 року	
	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року
	(у мільйонах гривень)			
Заробітна плата персоналу	610	1 837	596	1 925
Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та внески до недержавних пенсійних фондів	133	398	126	406
Матеріальна допомога та інші соціальні виплати	3	8	3	8
Інші	8	18	5	13
Усього витрат на утримання персоналу	754	2 261	730	2 352

До інших витрат на утримання персоналу віднесено витрати на підготовку кадрів і підвищення кваліфікації, витрати на добровільне медичне страхування працівників тощо.

22. Адміністративно-господарські та інші витрати

	За період, що закінчився 30 вересня 2023 року		За період, що закінчився 30 вересня 2022 року	
	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року	за поточний квартал	наростаючим підсумком з початку року
	(у мільйонах гривень)			
Витрати Банкнотно-монетного двору, що не включаються до собівартості продукції	125	470	88	405
Амортизаційні відрахування	66	195	63	190
Експлуатаційні та господарські витрати	58	183	66	159
Витрати на утримання необоротних матеріальних та нематеріальних активів	46	129	43	110
Витрати за проблемними активами	62	63	1	2
Витрати на службові відрядження	14	41	16	78
Витрати на послуги та обслуговування телекомунікацій	15	35	9	23
Внески до Первинної профспілкової організації працівників Національного банку	8	23	8	24
Вартість реалізованих послуг комплексу очисних споруд	7	22	13	16
Виплати членам Ради Національного банку	5	19	6	18
Податки, збори та обов'язкові платежі	6	18	4	14
Консультаційні та юридичні послуги	6	8	2	5
Матеріальна допомога та інші соціальні виплати пенсіонерам Національного банку	2	6	2	7
Витрати на підтримання програмного забезпечення	2	6	1	3
Витрати на аудит	–	5	5	5
Інші операційні витрати, що пов'язані з обробленням грошей	1	3	1	1
Збиток від вибуття основних засобів та нематеріальних активів	2	2	–	–
Представницькі витрати	1	2	1	1
Негативний результат від перерахунку сировини	–	1	–	–
Канцелярські витрати	1	2	–	1
Передплата періодичних видань	–	1	–	1
Оплата консалтингових послуг	1	1	–	–
Повернення раніше сплачених штрафів комерційним банкам	–	–	2	2
Інші	2	8	1	9
Усього адміністративно-господарських та інших витрат	430	1 243	332	1 074

Сума амортизації за дев'ять місяців 2023 року не включає амортизацію в сумі 127 мільйонів гривень (за дев'ять місяців 2022 року – 128 мільйонів гривень), нараховану на основні засоби, що використовуються для виготовлення банкнотного паперу, банкнот, монет та іншої продукції. Ця частина амортизації включається до

витрат, пов'язаних із виготовленням банкнот, монет та іншої продукції.

До інших витрат віднесено негативний результат від ліквідації запасів матеріальних цінностей, штрафи, пені, неустойки, витрати на рекламу та маркетинг тощо.

Розділ V. Інші примітки

23. Операції зі зв'язаними сторонами

Умови операцій зі зв'язаними сторонами

Для складання цієї консолідованої фінансової звітності сторони вважаються зв'язаними, якщо вони перебувають під спільним контролем або якщо одна з них має змогу контролювати іншу чи може мати суттєвий вплив на іншу сторону під час прийняття фінансових та управлінських рішень, як зазначено в МСБО 24 "Розкриття інформації

про зв'язані сторони". Під час розгляду всіх відносин, що можуть виникати між зв'язаними сторонами, увага приділяється суті цих відносин, а не лише їх юридичній формі. До зв'язаних сторін Національного банку належать Уряд, організації, які перебувають під контролем держави, провідний управлінський персонал тощо.

Національний банк під час своєї діяльності здійснює операції зі зв'язаними сторонами. Нижче зазначено залишки за цими операціями станом на 30 вересня 2023 року та 31 грудня 2022 року:

	Примітка	На 30 вересня 2023 року			На 31 грудня 2022 року		
		Уряд та організація під контролем держави	асоційована компанія	інші зв'язані сторони	Уряд та організація під контролем держави	асоційована компанія	інші зв'язані сторони
(у мільйонах гривень)							
Кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах		3	–	–	69	–	–
Цінні папери України	8	737 577	–	–	757 040	–	–
Кредити банкам та іншим позичальникам		4 015	–	–	22 468	–	–
Резерв під кредити банкам та іншим позичальникам		(3 000)	–	–	(3 006)	–	–
Внутрішній державний борг		1 425	–	–	1 444	–	–
Інші активи		63	33	–	52	30	–
Кошти банків		106 894	–	–	32 512	–	–
Кошти державних та інших установ	11	279 661	7	5	52 009	4	8
Кошти Фонду гарантування вкладів фізичних осіб	11	6 157	–	–	947	–	–
Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до Державного бюджету України	20	–	–	–	71 868	–	–
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком України		195 026	–	–	145 683	–	–
Інші зобов'язання		1 846	–	–	3 500	–	–

До інших зв'язаних сторін статті "Кошти державних та інших установ" уключено кошти КНПФ.

Умови зазначених вище операцій були такими:

за довгостроковими кредитами державним банкам (які включено до кредитів банкам у наведеній вище таблиці) станом на 30 вересня 2023 року встановлена процентна ставка 20,00% (станом на 31 грудня 2022 року – 25,00%);

станом на 30 вересня 2023 року та на 31 грудня 2022 року Національний банк мав зобов'язання з кредитування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у межах відкритої відкритої відновлюваної кредитної лінії на загальну суму 3 000 мільйонів гривень (примітка 9);

за залишками коштів у національній валюті, що зберігаються державними банками на кореспондентському рахунку в Національному банку (які включено до коштів банків у наведеній вище таблиці),

станом на 30 вересня 2023 року та на 31 грудня 2022 року відсотки не нараховувалися (примітка 10);

на залишки інших коштів банків на вимогу в іноземній валюті (які включено до коштів банків у наведеній вище таблиці) станом на 30 вересня 2023 року встановлена процентна ставка 5,25% (станом на 31 грудня 2022 року – 4,25%) (примітка 10);

за коштами державних та інших установ станом на 30 вересня 2023 року та на 31 грудня 2022 року відсотки не нараховувалися (примітка 11);

за коштами Фонду гарантування вкладів фізичних осіб станом на 30 вересня 2023 року встановлена процентна ставка 4,98% (станом на 31 грудня 2022 року – 4,49%) (примітка 11).

Умови операцій із цінними паперами України розкрито у відповідних примітках.

У наведеній нижче таблиці зазначено статті доходів і витрат за операціями зі зв'язаними сторонами:

	За період, що закінчився 30 вересня 2023 року			За період, що закінчився 30 вересня 2022 року		
	Уряд та організації під контролем держави	асоційована компанія	інші зв'язані сторони	Уряд та організації під контролем держави	асоційована компанія	інші зв'язані сторони
	(у мільйонах гривень)					
Процентні доходи	83 554	–	–	63 770	–	–
Процентні витрати	(21 446)	–	–	(5 241)	–	–
Комісійні доходи	149	–	–	143	–	–
Комісійні витрати	(4)	–	–	–	–	–
Інші доходи	505	6	–	264	4	–
Результати від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	896	–	–	(3 090)	–	–
Витрати, пов'язані з виготовленням банкнот, монет, сувенірної та іншої продукції	(80)	–	–	(104)	–	–
Витрати на утримання персоналу та членів Ради Національного банку	–	–	(53)	–	–	(47)
Адміністративно-господарські та інші витрати	(85)	–	(47)	(18)	–	(47)
Прибутки від відновлення корисності за процентними фінансовими активами	4	–	–	685	–	–

До інших зв'язаних сторін статті “Адміністративно-господарські та інші витрати” віднесено внески Національного банку до КНПФ.

Відповідно до Закону України “Про Національний банк України” послуги для Державного казначейства України надаються Національним банком безоплатно.

Упродовж дев'яти місяців 2023 року короткострокові виплати (заробітна плата і єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування)

провідному управлінському персоналу становили 52,57 мільйона гривень, у тому числі винагорода членам Ради Національного банку становила 18,97 мільйона гривень (упродовж дев'яти місяців 2022 року короткострокові виплати провідному управлінському персоналу становили 46,58 мільйона гривень, у тому числі винагорода членам Ради Національного банку становила 17,67 мільйона гривень). Сальдо заборгованості за виданими провідному управлінському персоналу кредитами станом на 30 вересня 2023 року та 31 грудня 2022 року немає.

24. Поточні та непоточні активи і зобов'язання

У наведеній нижче таблиці представлено класифікацію активів і зобов'язань за строками їх очікуваного відшкодування або погашення на поточні (до одного року) та непоточні (більше одного року):

Примітки	На 30 вересня 2023 року			На 31 грудня 2022 року			
	поточні	непоточні	усього	поточні	непоточні	усього	
(у мільйонах гривень)							
Активи							
Кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах	5	400 618	–	400 618	241 504	–	241 504
Цінні папери нерезидентів	6	990 912	624	991 536	694 882	624	695 506
Авуари в СПЗ	7.1	10 717	–	10 717	62 174	–	62 174
Монетарне золото		–	54 277	54 277	–	52 272	52 272
Цінні папери України	8	58 891	678 686	737 577	66 452	690 588	757 040
Кредити банкам та іншим позичальникам	9	3 633	3 695	7 328	4 891	35 890	40 781
Внутрішній державний борг		133	1 292	1 425	111	1 333	1 444
Внески в рахунок квоти МВФ	7.2	–	96 741	96 741	–	97 908	97 908
Основні засоби та нематеріальні активи		–	4 039	4 039	–	4 117	4 117
Інші активи		3 775	2 696	6 471	2 808	3 074	5 882
Усього активів		1 468 679	842 050	2 310 729	1 072 822	885 806	1 958 628
Зобов'язання							
Банкноти та монети в обігу		727 125	–	727 125	715 330	–	715 330
Кошти банків	10	206 761	–	206 761	86 870	–	86 870
Кошти державних та інших установ	11	285 851	–	285 851	53 024	–	53 024
Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до Державного бюджету України	20	–	–	–	71 868	–	71 868
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком України	12	514 464	–	514 464	457 464	–	457 464
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	7.3	45 189	45 105	90 294	64 060	77 219	141 279
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	7.3	96 730	–	96 730	97 897	–	97 897
Інші зобов'язання		2 527	1 218	3 745	3 391	3 304	6 695
Усього зобов'язань		1 878 647	46 323	1 924 970	1 549 904	80 523	1 630 427

25. Події після звітної дати

Національний банк України з 03 жовтня 2023 року перейшов до режиму керованої гнучкості обмінного курсу, продовжуючи реалізацію Стратегії пом'якшення валютних обмежень, переходу до більшої гнучкості обмінного курсу та повернення до інфляційного таргетування. За цього режиму офіційний курс визначається на основі курсу за операціями на міжбанківському ринку (24 лютого 2022 року постановою Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18 "Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану" визначено особливості регулювання грошово-кредитного та валютного ринків в період воєнного стану відповідно до яких визначався фіксований офіційний курс гривні до долара США). Водночас Національний банк залишається ключовим гравцем на ринку, компенсуючи структурний дефіцит іноземної валюти та обмежуючи курсові коливання за допомогою валютних інтервенцій.

З 27 жовтня 2023 року Національний банк встановив облікову ставку на рівні 16%, зрівнявши її зі ставкою за депозитними сертифікатами овернайт. У такий спосіб Національний банк модернізував свій операційний дизайн монетарної політики за системою "нижньої межі". Ставки за іншими операціями з банками залишилися незмінними. Це посилить сигнальну роль облікової ставки в умовах структурного профіциту ліквідності.

У жовтні 2023 року до дати підписання цієї проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності відбулося погашення зобов'язань перед МВФ відповідно до графіка погашення на суму 61 мільйон СПЗ (2 932 мільйони гривень за офіційним курсом на дату здійснення платежу, або 3 013 мільйонів гривень за річним курсом МВФ).

Протягом періоду від 01 жовтня 2023 року до дати підписання цієї проміжної скороченої консолідованої фінансової звітності відбулося погашення за ОВДП відповідно до графіка погашень на загальну суму 21 304 мільйони гривень (сума номіналу – 704 мільйони гривень, купона – 20 600 мільйонів гривень).

26. Уведення нових та змінених стандартів і тлумачень фінансової звітності

Змінені МСФЗ і тлумачення, що набрали чинності та прийняті до застосування 01 січня 2023 року і не мали суттєвого впливу на показники діяльності та фінансовий стан Національного банку

Поправки до МСБО 1 “Подання фінансової звітності” покликані забезпечити надання роз’яснень щодо розкриття облікової політики у фінансовій звітності (набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2023 року).

Зміни до МСБО 8 “Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки” покликані пояснити відмінності зміни в бухгалтерських оцінках від зміни в обліковій політиці. Набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2023 року.

МСФЗ 17 “Договори страхування” – новий стандарт фінансової звітності для договорів страхування, в якому розглянуто питання визнання та оцінки, подання та розкриття інформації (набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2023 року, проте дозволяється дострокове застосування).

Поправки до МСБО 12 “Податки на прибуток” – “Відстрочені податки, пов’язані з активами і зобов’язаннями, що виникають з єдиної операції”. Набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2023 року.

Зміни до МСБО 12 “Податки на прибуток” – “Міжнародна податкова реформа – другий компонент типових правил” передбачають тимчасовий виняток із вимог щодо відстрочених податкових активів та зобов’язань, пов’язаних із податком на прибуток у межах другого компонента моделі оподаткування (набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2023 року).

Нові та переглянуті стандарти, що опубліковані, але ще не набрали чинності

Поправки до МСФЗ 10 “Консолідована фінансова звітність” і МСБО 28 “Інвестиції в асоційовані та спільні підприємства” – “Продаж або розподіл активів між інвестором та його асоційованим чи спільним підприємством” (набирають чинності для річних періодів,

які починаються з або після дати, яка має бути визначена. Дозволяється дострокове їх застосування).

Поправки до МСБО 1 “Подання фінансової звітності” – “Класифікація зобов’язань як поточних або непоточних” покликані уточнити підхід до класифікації зобов’язань за МСБО 1 на підставі договірних умов, чинних на звітну дату (набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2024 року).

Поправки до МСБО 1 “Подання фінансової звітності” – “Непоточні зобов’язання з ковенантами” покликані додатково уточнити підхід до класифікації зобов’язань як поточних або непоточних (набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2024 року).

Поправки до МСБО 7 “Звіт про рух грошових коштів” та МСФЗ 7 “Фінансові інструменти: розкриття інформації” – “Механізми фінансування постачальників” додають вимоги до розкриття інформації та “показники” в межах існуючих вимог до розкриття інформації, які вимагають від суб’єктів господарювання надавати якісну та кількісну інформацію про механізми фінансування постачальників (набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2024 року).

Поправки до МСБО 21 “Вплив змін валютних курсів” – “Відсутність конвертованості” вимагають від компаній надавати більше корисної інформації у своїх фінансових звітах, якщо валюту неможливо обміняти на іншу (набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2025 року).

Поправки до МСФЗ 16 “Оренда” – “Орендне зобов’язання в операції з продажу та зворотної оренди” покликані уточнити вимоги, які застосовує продавець-орендар для оцінки орендного зобов’язання, що виникає в операції зворотної оренди (набирають чинності для річних періодів, які починаються з або після 01 січня 2024 року).

Національний банк не застосував зазначені нові та переглянуті стандарти достроково. Керівництво Національного банку очікує, що застосування цих стандартів та поправок не матиме суттєвого впливу на показники діяльності та фінансовий стан Національного банку.

29 листопада 2023 року
Київ, Україна